

50 jaar
Amstelpark

22 april – 16 oktober
2022

SHADOW FLORIADÉ

Proeftuin voor kunst en ecologie

zone2source

Beste lezer,

Deze krant wordt gepubliceerd ter gelegenheid van de *Shadow Floriade* | proeftuin voor kunst en ecologie georganiseerd door Zone2Source, podium voor kunst, natuur en technologie, ter ere van 50 jaar Amstelpark. In deze krant presenteren wij een uitgebreid programma van tentoonstellingen, expedities en workshops waarin tientallen kunstenaars bezoekers meenemen in het ontdekken van hernieuwde relaties tot natuur. Tevens vindt je hier een bijzonder programma van parkvieringen en excursies georganiseerd door de Vrienden van het Amstelpark. Verder interviews met kunstenaars, tuinmannen en bezoekers van het park waarin allerlei bekende en minder bekende wetenswaardigheden over dit bijzondere park naar voren komen. We wensen je veel leesplezier en verwelkomen u graag de komende maanden in het Amstelpark.

namens het team van
Zone2Source
en het bestuur van de
Vrienden van
het Amstelpark

**MET TENTOONSTELLINGEN, EXPEDITIES,
WORKSHOPS, BUITENKUNSTWERKEN
EN ACTIVITEITEN VAN DE VRIENDEN
VAN HET AMSTELPARK**

WELKOM

Welkom bij de *Shadow Floriade*, proeftuin voor kunst en ecologie

ter ere van 50 jaar Amstelpark (Floriade 1972–2022)

"It is the garden under the open sky that provides the space and freedom for us to contemplate our complex humanity, our life and death. It is the garden that is the training ground for the creativity and wisdom that will enable us to recreate the world."

—On Constasy in Times of Public Evil,
Justus Lipsius (1547-1606)

22 april Dag van de Aarde

Op de Dag van de Aarde openen we de *Shadow Floriade* ter ere van 50 jaar Amstelpark, een bijzonder park in Amsterdam dat ontworpen werd voor de Floriade van 1972. Zes maanden lang nemen we het publiek in tentoonstellingen, buitenwerken, expedities en workshops mee in nieuwe verbeeldingen en ervaringen van onze relatie tot natuur. Met de *Shadow Floriade* – parallel aan de officiële Floriade 2022 van Almere – gaan we op ontdekking naar de schaduwkanten van de aarde, ontginnen we ondergrondse kennis en verbeelden we het Amstelpark als Proeftuin voor kunst en ecologie. **Kan het park een gemeenschappelijke tuin zijn waar we onze relatie tot natuur opnieuw vormgeven voor een duurzame toekomst van mens en aarde?**

Het Amstelpark was het enige gebied dat speciaal ontworpen werd voor de Floriade in 1972, en was met een stoeltjeslift verbonden met de RAI en het Beatrixpark waar het grootste deel van deze tuinbouwtentoonstelling zich afspeelde. Het was een feest van geur en kleur met flora en fauna van over de hele wereld dat door meer dan vier miljoen mensen in 6 maanden tijd bezocht werd. De brede asfaltwegen in het park zijn hier nog steeds getuige van. Maar 1972 was ook het jaar van minder goed nieuws. In datzelfde jaar publiceerde de Club van Rome – een groep wetenschappers die hun zorgen over de toekomst van onze planeet luidrechtig kenbaar wilde maken – hun meest bekende rapport *Grenzen aan de Groei*. Voor het eerst werd op grote schaal bekend dat er een houdbaarheidsdatum aan de aarde is. Het milieubewustzijn dat vanaf eind jaren zestig zijn opkomst deed – in 1970 werd de eerste Dag van de Aarde gevierd – groeide tot een mondiale beweging. Inmiddels weten we allemaal waar ter wereld we ons ook bevinden wat er sinds dat dreigende rapport gebeurd is. Broeikasgassen zijn sinds de jaren '70 met meer dan 75% gestegen, de biodiversiteit is volgens het Wereld Natuur Fonds met 67% afgenomen in wat wel de 6e massa-uitsterving genoemd wordt. Ditmaal door de mens veroorzaakt met zo'n grote snelheid dat het ecosysteem geen tijd heeft zich aan te passen aan de klimaatveranderingen.

50 jaar na dato heeft Florientje, het boegbeeld van de Floriade 1972, haar onschuld verloren en is wijzer geworden, zoals op de voorkant van deze krant te zien is. De ecologische crisis waar we ons in bevinden is niet zozeer een crisis van de aarde maar een crisis van de mens. Heel simpel gezegd moeten we opnieuw tot het diepe inzicht komen dat we afhankelijk zijn van de lucht om te ademen, van de planten voor voedsel en medicijnen, en van de aarde om ons te voeden. Op de Floriade van 1972, de tweede en grootste internationale tuinbouwtentoonstelling tot dan toe, was hier op enkele uitzonderingen na (zoals de heemtuin voor bedreigde planten) maar weinig van te merken. Natuur was vooral een handelswaar die gevormd en verkocht wordt door de mens. Daar willen we nu verandering in brengen. We stellen de vraag: kan een park in tijden van ecologische crisis waarin steeds meer mensen in steden wonen, een plek zijn om andere relaties tot de natuur te oefenen? Geen doemdenken, maar mensen meenemen in de verbeelding en experimenten van

kunstenaars om onze verbondenheid en afhankelijkheid van de lucht, planten, dieren, microben beter te ervaren.

Nadat we 10.000 jaar lang in het Holoceen geleefd hebben, is volgens velen nu het tijdperk van de mens – het Antropoceen – aangebroken. De mens (antropos) is een geologische kracht geworden die veranderingen in de aarde zelf teweegbrengt. Maar is het de mens als soort die schuldig is aan de klimaatcrisis, of is het een specifieke mens en een specifiek systeem? Zo zijn alternatieve termen geopperd als het kapitaloceen (die de schuldige vinger naar het kapitalisme wijst) of het plantacioceen (verwijzend naar het kolonialisme en zijn monoculturen en exploitatie van natuur en mens). Wij sluiten ons liever aan bij filosofe Donna Haraway die met het *Chthuluceen* – het octopus monster uit H.P. Lovecrafts bizarre verhalen – liever een nieuw positief verhaal omarmt als een viering van onze intieme verstrengeling met al het leven om ons heen. Haraway bedenkt een nieuwe taal voor een nieuwe wereld, waarin SF – science fiction, science fact, string figures, speculative fabulation,... – een belangrijke rol speelt. En hieraan kunnen we met een knipoog toevoegen *Shadow Floriade*, waarin we eveneens op zoek gaan naar nieuwe verhalen voor een andere toekomst van mens en aarde samen. Een die niet het felle licht van de rationele wetenschap zoekt, maar de schaduwzijde en de intimiteit waarmee we onlosmakelijk onderdeel zijn van complexe ecosystemen. Want zoals Haraway zegt: *"It matters what stories make worlds, what worlds make stories."*

Door nieuwe verhalen te vertellen bouwen we aan nieuwe werelden. Eén zo'n verhaal: *Een wereld waarin we niet met 1 miljoen mensen in Amsterdam wonen, maar in een stad met miljarden bewoners*. Alleen al dat besef leidt tot andere manieren van denken over de manier waarop we samenleven, samenwerken, over stadsplanning, ontwerp, over relaties tot stad en platteland, ondergronds en bovengronds. Een ander verhaal: *De mens bestaat slechts uit 50% menselijk DNA*. Dit besef verandert het denken over onszelf als een autonoom individu. Ons eigen lichaam blijkt een complex ecosysteem: zonder microben die ons lichaam bevolken (of ons zijn) zouden we niet kunnen leven. Was de moderniteit een tijdperk waarin vertrokken werd vanuit de tabula rasa, het lege blad, om vanuit het zogenaamde niets utopiën te bouwen, nu zien we dat er nergens leegte bestaat: alles is altijd vol van leven, de aarde, de lucht, het water, niets staat los van elkaar, alles is eindeloos complex en intiem met elkaar verbundene. Om de woorden van filosoof Timothy Morton te parafaseren: we moeten opnieuw leren om te gaan met de enorme chaos die de wereld is.

En daarom speelt kunst zo'n belangrijke rol, nu we meer dan ooit onszelf opnieuw de vraag moeten stellen wat het betekent om mens te zijn op een aarde te midden van miljarden andere levensvormen. Want zoals Haraway zegt, het maakt uit welke verhalen we vertellen. Wat kunst ons biedt zijn broodnodige nieuwe verbeeldingen, nieuwe concepten, manieren van denken, ervaren, handelen, en ruimte om te experimenteren om onze relatie tot de natuur opnieuw vorm te geven. Geïnspireerd door het Amstelpark als Floriadepark nodigt Zone2Source sinds voorjaar 2013 kunstenaars uit in en buiten onze glazen paviljoens (het Glazen Huis - tentoonstellingen, Orangerie – Park Studio, en Rietveld Paviljoen - kantoor) om artistieke projecten te ontwikkelen waarin gezocht wordt naar alternatieve relaties tussen mens, natuur en technologie. We zetten daarbij het Amstelpark in als proeftuin voor experiment waarin kunst en artistiek onderzoek gezamenlijk ontdekken wordt en het park een plek voor ontmoeting met elkaar en al die andere levende wezens. We laten de brede asfaltwegen voor wat ze zijn en bewandelen andere, kronkelende en minder duidelijk begrensde paden...

We wensen de lezer veel plezier met de verhalen en gesprekken van kunstenaars die vanuit verrassende perspectieven op uitnodiging van Zone2Source de afgelopen jaren artistiek onderzoek deden in het Amstelpark, van tuinmannen die met hun enorme kennis zorgdragen voor dit bijzondere park en van wandelaars die reflecteren op wat het park voor hun betekent. Allerlei verrassende wetenswaardigheden van dit park passeren hierin de revue: over het leven in de bodem, de zorg voor het park, bedolven paviljoens en nog veel meer. We hopen jullie de komende maanden te verwelkomen voor de vele activiteiten die georganiseerd worden in het 50ste levensjaar van Amstelpark en samen met ons te reflecteren op een duurzame toekomst van mens en aarde – we zijn immers allemaal natuur....

Alice Smits
Artistiek directeur Zone2Source

zone 2 source

OPENINGSTIJDEN
het Glazen Huis & Orangerie zijn open vrijdag, zaterdag, zondag • 13–17 uur en op afspraak • gratis entree
Buitenprojecten zijn dagelijks toegankelijk van 8:00 uur tot een half uur vóór zonsondergang

CONTACT
Amstelpark 4, 1083 HZ Amsterdam
info@zone2source.net • www.zone2source.net

Wat is er allemaal te zien en te beleven tijdens de *Shadow Floriade*?

Geïnspireerd door de wereldtentoonstelling met haar paviljoens hebben we voor de *Shadow Floriade* kunstenaars gevraagd installaties in het park te maken waarin het publiek actief haar/zijn relatie tot de omgeving onderzoekt, zoals bijvoorbeeld het *Contemplatorium* van Rob Sweere, *Universe* van Robbert van der Horst en *Camera Obscura* van Rick Abelen. Maar we kijken natuurlijk niet alleen naar paviljoens voor mensen. Samen met Zoo of de Future onderzoeken we in *Building as Being* de verblijven van andere dieren in het park. En in een *School for MultiSpecies Knowledges* werken we in het voorjaar gedurende zes weken vanuit de Orangerie

samen met kunstenaars en publiek om te onderzoeken hoe je dat eigenlijk doet, een meersoortige community ontwikkelen, welke ervaringen en praktijken horen daarbij? Met welke zintuigen (be)grijpen we onze omgeving en met wie zijn we eigenlijk samen? Samen met kunstenaars-collectief de Onkruidenier ontwikkelen we de Belgische kloostertuin tot een Schaduwtuin waarin nieuwe natuur-cultuur verhalen verteld worden. In *Perfect Nature: Amstelpark Testpark* zetten Neal White & Tina O'Connell in een tentoonstelling en twee maanden lange residentie in het Amstelpark wetenschappelijke en inheemse representatie systemen van natuur naast

elkaar. In het najaar verandert Elmo Vermijs samen met wetenschappers van Wageningen Universiteit de Orangerie om in een publiek dendrologisch laboratorium: wat vertellen de 50 jaar oude bomen van het Amstelpark ons over klimaatverandering? In samenwerking met juriste Jessica den Outer wordt in een publieke rechtszaak in het park onderzocht of we rechten kunnen verlenen aan deze stille getuigen van de klimaatcrisis. Parallel aan en in samenwerking met de World Congress of Soil Science in Glasgow presenteren we van de zomer *Our Living Soil*, een groepstentoonstelling met kunstenaars die op allerlei manieren de humuslaag van de

aarde onderzoeken. Met Cocky Eek en Strandlab Almere de *Field Academy* Amstelpark, waarin kunstenaars publiek twee dagenlang meemenen op een multi-zintuiglijke verkenning van het Amstelpark. Alle tentoonstellingen en projecten gaan vergezeld van een uitgebreid publieksprogramma van lezingen, workshops en expedities voor jong en oud zodat we zes maanden lang het Amstelpark omtoveren in een artistiek laboratorium voor ecologische ontdekking. Blijf op de hoogte van onze programma's door je in te schrijven op onze nieuwsbrief via www.zone2source.net of hou de website in de gaten.

Zone2Source paviljoens

A het Glazen Huis

tentoonstellingen & presentaties
open vrijdag, zaterdag, zondag • 13–17 uur en op afspraak
gratis entree

B Orangerie

presentaties & Park Studio • 15 mei–15 oktober
gratis entree

C buitenprojecten

kunstwerken in het Amstelpark
het Amstelpark is dagelijks geopend van 8:00 uur tot
een half uur vóór zonsondergang

C Rietveld Paviljoen

kantoor en presentaties

GESPREKKEN

Serie interviews en portretten van tuinmannen, onderzoekers, kunstenaars, bewoners, bezoekers en ondernemers van het Amstelpark

De gibbons ontsnapten soms, ik geef ze geen ongelijk

IN GESPREK MET: Claus Schaapman

Claus rondde in 1977 de tuinbouwschool af en meldde zich bij gemeente Amsterdam aan als tuinman. In het Amstelpark stond een vacature open en 45 jaar later is Claus nog altijd werkzaam in het park.

Het park is in de 45 jaar dat jij hier werkt vast veel veranderd. Kun je wat vertellen over hoe het park er in 1977 uitzag?

"Ik begon op de plek waar nu de Orangerie staat. Destijds stond daar een kwekerij voor de vaste planten in het park. Tegenover het Rietveldhuis stond een kas waar tomaten, komkommers en andere groentes speciaal voor het parkpersoneel werden gekweekt. Een keer in de zoveel tijd draaide ik ook een weekenddienst in de grote Kas der Werelddelen op het recreatieterrein. Dat was een kas met een vijver waar kaaimannen in zwommen, en waar tropische planten uit Australië, Zuid-Amerika en Zuidoost-Azië en dieren uit diezelfde gebieden zoals kangeroes en fenekken (woestijnvossen) te zien waren. Eigenlijk zouden ze de kas alleen voor de Floriade laten staan en daarna direct afbreken. Uiteindelijk is dat moment tot de jaren negentig uitgesteld, en toen was die kas ook echt helemaal op.

Over dieren gesproken, in het park – waar nu de piano staat – zaten ook zeehonden en daar waren ook apen te vinden, gibbons om specifiek te zijn. Die ontsnapten soms. Ik geef ze geen ongelijk, want ze zaten met zijn vieren in een idioot klein verblijf. Ze gebruikten een schommel om in de hoge populieren langs het pad te klimmen en er vervolgens vandoor te gaan. Dan moesten we een diervoorzorg uit ARTIS bellen die ze ging zoeken, verdoven en vervolgens terug naar hun verblijf bracht.

Niet alleen de planten en dieren veranderen, ook de samenstelling van mensen die in het park werken of het park bezoeken wisselt. Toen ik net begon, waren er dagelijks minstens zestien mensen in het park aan het werk, plus nog wat extra aannemers die de paviljoens onderhiielden. Nu is dat veel minder, waardoor het onderhoud ook wat oppervlakkiger is geworden. Gelukkig worden er wel weer wat mensen aangenomen, dus gaat het weer een beetje de goede kant op. Er is een echtpaar dat vaak in het park wandelt en mij altijd bezoekt als ik aan het werk ben. Als je zo lang op een vaste plek werkt, zie je kinderen opgroeien en merk je dat sommige ouderen opeens niet meer komen".

Foto: Irene Fortuin, Bloemetje voor de Burgemeester. Als onderdeel van het project Tuinbazen was Claus de eerste tuinman die een bloemetje uit het Amstelpark aan burgemeester Femke Halsema schonk. Deze foto stond in het Parool die hier aandacht aan schonk.

In de jaren negentig is de Orangerie gebouwd. Hoe ben jij beheerder van deze tropische plantenkas geworden?

"Ik heb lang met Nico van Ree samengewerkt, die hier al sinds de Floriadetijd was. Hij beheerde de tropische planten en ik hielp hem daarmee. Na zijn pensioen heb ik zijn taken overgenomen. Dat is zo heel organisch verlopen. Natuurlijk vind ik die tropische planten mooi, maar dat is de rest van het park ook. Ik ben net zo graag bij de rozen van het Italiaanse paviljoen of in de Japanse tuin. Daar kom ik ook wel in mijn vrije tijd".

Tot slot, heb je thuis ook een tuin of houd je het bij de bloemen en planten in het park?

"Thuis heb ik er zeker ook een, maar niet zo'n grote. Mijn trots is een blauwe regen die vastzit aan het balkon van de bovenbuurvrouw en die al naar tweekoog is geklommen. Tegenover mijn huis ligt een hotel en ik heb nu al vaak meegemaakt dat toeristen bij mijn tuin stilstaan en een foto maken. Dat is wel heel leuk natuurlijk".

We verplaatsten ons in de tijdgeest van de Floriade 1972

IN GESPREK MET:

Krijn Christiaansen en Cathelijne Montens (KCCM)

We spraken met kunstenaars Krijn Christiaansen en Cathelijne Montens. In 2015 en 2020 deden zij op uitnodiging van Zone2Source onderzoek naar de Floriade geschiedenis van het Amstelpark. Op basis van archiefmateriaal maakten zij een aantal reconstructies van gebeurtenissen uit 1972. In een vervolgproject ontwikkelden zij in 2020 *Floriade Fluisteringen*, vier hoorspelen die op vier locaties in het Amstelpark zijn te beluisteren.

Het verdwenen Franse Paviljoen

Met behulp van archiefphoto's, plattegronden en de wichelroede van een ambtenaar van stadsdeel Zuid hebben we dit paviljoen gelokaliseerd – het ligt onder de heuvel tegenover het Italiaanse paviljoen. Samen met archeologie studenten van de Universiteit van Amsterdam en publiek hebben we het tijdelijk opgegraven. Binnen in het paviljoen vonden we het skelet van een kat en graffiti over Margaret Thatcher maar verder is het leeg. Van binnen is te zien dat de stalen dakconstructie, een vroege pionier op het gebied van groene daken, de tijd goed heeft doorstaan.

Is het paviljoen begraven omdat het een donkere steeg was en dus een bedreiging voor vrouwen vormde? Of is het paviljoen met zand toegedekt, omdat er begin jaren tachtig een kindje van het muurtje is gevallen en overleden? De treurbeuk, op de archiefphoto het jonge kleine boompje uiterst links, heeft het allemaal zien gebeuren. Dat gegeven gebruikten we in een hoorspel met een hoofdrol voor de treurbeuk.

Wat waren de meest bijzondere dingen die jullie in de 2015 archieven vonden?

We bestudeerden het ontwerp van de landenpaviljoens, de inrichting van het terrein, de publiciteit en het evenementen programma van de Floriade 1972. We vonden materiaal in onder andere het Noord-Hollands Archief. Zo konden we ons goed verplaatsen in de tijdgeest waarin deze Floriade tot stand kwam. De meest spannende ontdekking deden we toen we er achter kwamen dat het voormalige Franse paviljoen nog ergens ligt ingegraven.

Jullie hebben een aantal interventies in het park gedaan, kun je daar wat meer over vertellen?

Naast het opgraven van dat 'verdwenen' paviljoen organiseerden we op diverse plaatsen in het park korte projecten. Na afloop waren die in een tentoonstelling in de Orangerie te zien. Veel van de kennis die we opdeden is nog steeds relevant en actueel. We kunnen die interventies het makkelijkst uitleggen aan de hand van archiefbeelden.

De kleurenpracht van zeshoekige bloembedden

Een interventie die we hebben gedaan is het reconstrueren van de achthoekige bloemenperken. Tijdens de Floriade 1972 werden bij de huidige hoofdingang en naast de vijver zeshoekige bloembedden aangelegd. Veel mensen die de Floriade bezochten kunnen dat nog herinneren. Deze perken waren een beeldbepalend onderdeel van de inrichting maar zijn door besparingen op beheerkosten met de tijd verdwenen.

Wij hebben deze perken tijdelijk teruggebracht door ze met gekopte tulpen uit te zetten op de originele locaties. Tijdens de installatie waren er verschillende passanten die de perken herkenden en herinneringen ophaalden aan 1972.

Historische foto's: collectie Noord-Hollands Archief en Nationaal Archief.

Wat zijn de Floriade Fluisteringen?

Terwijl wij in het Westen natuur lange tijd zagen als een achtergronddecor van menselijke handelingen, worden steeds meer mensen zich bewust dat andere vormen van leven evengoed actoren zijn in onze gedeelde leefomgeving. 'Floriade Fluisteringen' neemt mensen mee in het perspectief van de planten en bomen in het park, die hiermee een geschiedenis, een verhaal en een eigen beleving toegeschreven krijgen. Hoewel de verhalen worden verteld vanuit hun standpunt, is de toon antropocentrisch. Hierdoor kunnen mensen zich makkelijker met de planten identificeren en houden planten de mens een spiegel voor.

Grace Kelly in het Amstelpark

Wist je dat tijdens de Floriade 1972 de prinses van Monaco (voormalig actrice Grace Kelly) een nieuw soort lelie in het Amstelpark doopte? De bloem werd gekweekt door De firma De Jong Lelies in Andijk en kreeg de naam 'Princess Gracia'. Samen met haar zoon Albert en de kwekers staat ze op deze foto. Op de archiefbeelden ontdekten we dat de doop in september 1972 plaatsvond in één van de kleine Floriade paviljoens, waarvan er tegenwoordig nog maar enkelen in het park aanwezig zijn.

We speurden de kweker op en brachten de glamour, esthetiek en kennis over lelies bij elkaar tijdens een bloemenschikdemonstratie in het park, het oorspronkelijke paviljoen (dat vlak daarna opeens afgebroken werd). De Princess Gracia lelie is tegenwoordig niet meer in de handel, de kleuren raakten uit de mode. Maar we lieten de lelie voortleven in het Floriade Fluisteringen hoorspel 'Afkoms'.

Luister naar de memoires van Lelie Gracia en de Japanse Duizendknoop via de QR code op het bankje aan het hoofdpad van het Amstelpark.

De Floriade Fluisteringen — waarin de geschiedenis van het Amstelpark verteld wordt vanuit het perspectief van de bewoners, de planten, van het park — zijn op vier locaties in het Amstelpark te beluisteren, zowel in het Engels en Nederlands, zie kaart pagina 12/13.

Op uitnodiging van de Floriade 2022 maakte KCCM in Almere drie nieuwe hoorspelen waarin de geschiedenis van het Floriade terrein wordt verteld vanuit het perspectief van de materialen waaruit het is opgebouwd; zand, zeeklei, hout en beton.

Ramses, Hortus en de selfie

Op de foto's die we bestudeerden van de Floriade 1972 — in een tijd dat de selfie en selfie-cultuur nog niet bestond — kwamen we ook veel foto's tegen waar bekende mensen poseerden voor allerlei 'groene' achtergronden. Zo vonden we een serie waar Ramses Shaffy poseert voor de cactus en succulenten (vetplanten) collectie van de Hortus van de Vrije Universiteit (tegenwoordig de Botanische Tuin Zuidas genoemd).

Tijdens een bezoek aan de botanische tuin ontdekten we dat deze collectie nog steeds bestaat. We spraken met Art Vogel (1949-2020), het hoofd kassen ten tijde van de Floriade. Op basis van de archiefbeelden en zijn plakboek hebben we de opstelling uit 1972 gereconstrueerd in de Orangerie in het Amstelpark. Tijdens de jaarlijkse Doggy Marathon konden de hondeneigenaren zichzelf met hond portretteren voor deze collectie, want poseren is van alle tijden!

Emmers vol onkruidbier stonden te borrelen in de slaapkamer

IN GESPREK MET: Ronald Boer van de Onkruidenier over de Schaduwtuin in het Belgische paviljoen

ontwerp van de heemtuin is gebaseerd op typisch Nederlandse landschappen, zoals het beekdallandschap in Limburg, het rivierenlandschap met dijkbegroeiing en verschillende bostypen.

Vijftig jaar na de Floriade zijn deze landschapstypen helemaal met elkaar vervlochten en kun je het onderscheid nauwelijks meer zien. In een van deze nieuwe landschappen is het open grasland in het midden van de heemtuin dat door het tweemaal per jaar te maaien beheerd wordt alsof het begraasd wordt door grote grazers. Wat de parkbeheerder misschien over het hoofd ziet, zijn de zaailingen van de oorspronkelijke bomen die in 1972 zijn aangeplant en al jarenlang tweemaal per jaar kort gemaaid worden. In dit graslandje staan dus oude bomen, maar dan enkel onder de grond. We besloten om samen met deelnemers van workshops die we in de Orangerie organiseerden keramische schalen voor enkele van deze afgestompte bomen te maken. Deze boompjes kun je nu bewonderen in de heemtuin.

Onlangs hebben jullie van de gemeente in het kader van de 'regeling Vrije uimte' het beheer gekregen over de Belgische Kloostertuin, waar we samen met jullie een kunstenaarstuin gaan ontwikkelen. Wat zijn de plannen hiervoor?

Ja geweldig toch! In deze Schaduwtuin werken we met planten die wij de afgelopen jaren onderzocht en verzameld hebben in verschillende landschappen in Nederland. Allerlei planten, organismen, processen en groeiritmes die in het park veelal verborgen blijven maken we in deze Schaduwtuin zichtbaar. Als mens denken we een plant te kennen vanuit de naam die we het geven, maar de vele relaties die een plant aangaat met haar omgeving zoals lucht, aarde, schimmels, bacteriën blijven daarin veelal onbenoemd. De Schaduwtuin willen we — samen met geïnteresseerden — ontwikkelen tot plek waar deze relaties zichtbaar worden, een plek voor het vertellen van nieuwe verhalen en een andere relatie met natuur. We nodigen iedereen uit mee te doen! Als je interesse hebt mail naar projects@zone2source.net

De Onkruideniers zijn ooit in het Amstelpark ontstaan, hoe kwamen jullie bij deze naam?

Tien jaar geleden raakte Jonmar geïnteresseerd in de mogelijkheden van onkruid toen hij tijdens een verhuizing een boekje van zijn oma tegenkwam vol met illustraties en recepten van wat je met ongewilde planten kan maken. Dit leidde tot een hobby die gigantisch uit de hand liep: emmers vol onkruidbier stonden te borrelen in de slaapkamer en de afwas werd gedaan met klimopzeep.

Tijdens de allereerste opening van ZoneSource in Mei 2013 nodigde Alice Smits ons uit om een experimentele proeverij te verzorgen met hapjes van planten uit het park. We verzamelden alle eetbare onkruiden binnen een straal van 100 meter rondom de tentoonstelling en verwerkten deze tot parkpesto's, daslook dips en waldmeisterbowl, gemaakt met gedroogde lievevrouwebedstro.

Sindsdien is de Onkruidenier uitgegroeid tot een kunstenaarscollectief van drie leden, Jonmar van Vlijmen, Rosanne van Wijk en Ronald de Boer en houden wij ons bezig met kunstprojecten in het hele land. Op de officiële Floriade in Almere hebben wij de tuin aangelegd van het Amsterdam-Almere paviljoen 'The Voice of Urban Nature'.

Wat hebben jullie de afgelopen jaren allemaal in het Amstelpark ontdekt?

In 2018 werden we, samen met andere kunstenaars gevraagd, tijdens het onderzoeksproject *Exploded View* een visie op het Amstelpark te ontwikkelen vanuit het erfgoed. Wij richtten ons op de heemtuin. Dit is een bijzonder deel van het park waar ten tijde van de start van de Floriade een grote hoeveelheid zeldzame inheemse planten is geplant. We ontdekten dat het

Origineel stukje grond bleek aangelegd moerasje

IN GESPREK MET: Jacqueline Heerema

Je was een van de deelnemers aan de bijeenkomsten van Exploded View, waarin we vanuit de geschiedenis van het park nieuwe visies voor het Amstelpark ontwikkelden. Wat ben je zoal tegengekomen in je onderzoek naar het park?

"Mijn werk gaat over tijd, landschappen, materie en klimaat. Ik was meteen geïnteresseerd in 'Land in wording', een klein moerasje dat tussen de vijver en buitenplaats Amstelrust aan de rivier de Amstel ligt. Ik verwonderde mij over de tekst op de Amstelpark website, die Land in wording beschrijft als "In dit natuurgebied kan de natuur zoveel mogelijk zijn gang gaan zonder tussenkomst van de mens. Dit stuk van het park is nog een origineel stukje grond van vóór de Floriade." Ik ontdekte dat — in tegenstelling tot de gangbare verhalen — het hier om een aangelegd moerasje gaat om de Floriade bezoekers bewust te maken van toen al bedreigde flora en fauna in verdwijnende veenlandschappen. Deze ontdekking vertelde ik aan de ecoloog van het Amstelpark. Hij neemt deze informatie nu mee als hij bezoekers rondleidt".

Samen met een geoloog heb je een boring in Land in Wording gedaan. Wat kwam je tegen?

Met klimaatwetenschappers en -activisten boorde ik in de bodem van dit moeras tot een diepte van 10 meter en naar een tijdsdiepte van circa 6000 jaar. Op een diepte van 5,5 meter ontdekten we zand en een minuscule wadslakje uit de tijd dat het

hier — lang voor de stad Amsterdam ontstond — een waddenlandschap was. Tijdens de grondboring werd ik geconfronteerd met een nogal ongemakkelijke gewaarwording. Mensen, planten en dieren ademen, maar de aarde ademt ook.... Leeft de bodem? Sinds deze grondboring ben ik verzorger van deze kwetsbare bodemmateriale en zoek ik methodes om een meer affectieve relatie met de aarde te tonen. In het Glazen Huis hebben we de bodemmonsters op lange tafels neergelegd en heb ik de geoloog, een historicus en een filosoof gevraagd erover te vertellen. Vanuit heel andere invalshoeken stond de aarde als tijdsarchief centraal vanuit de verbinding mens en aarde.

Je ontwikkelt dit project nu verder voor de groepstentoonstelling Our Living Soil die de zomer bij Zone2Source te zien is, wat ga je doen?

Tijdens *Our Living Soil* ga ik een residentie doen in de Park Studio in de Orangerie. Naast het maken van een podcast rond Land in Wording wil ik onder meer een bodemboring doen in Almere waar de Floriade van 2022 gehouden wordt omdat daar, net als in meer delen van Nederland, ook bodemdaling plaats vindt. Vijftig jaar na de aanleg van de Floriade in het Amstelpark wil ik ook dit verhaal vertellen om bezoekers te doordringen van de kwetsbaarheid van de aarde. Ik wil dat waarneembaar maken op Land in wording met een tijdelijk kunstwerk.

Feiten en cijfers van de Floriade 1972

- Het totale oppervlak van de Floriade is 72 ha. Het bestaat uit een groot deel van het 26 jaar oude Beatrixpark en het nieuwe Amstelpark.
- Het terrein langs de Amstel is met twee meter zand opgespoten. Er is voor de aanleg 600.000 m3 zwarte aarde gebruikt en 10.000 biels markeren de hoogte verschillen.
- Op het terrein zijn 7 nieuwe bruggen gebouwd en een nieuw viaduct verbindt beide parken.
- In de Amstelhal, waar elf binnententoonstellingen worden gehouden kan men gebruik maken van 12.000 m2 vloeroppervlak.
- 1,2 ha van de tentoonstelling speelt zich af onder glas, waarvan circa 1 ha met automatische temperatuurregeling. Er is in totaal 45 gebouwen opgetrokken, waaronder: 20 openbare toiletten en 4 aangepaste toiletgroepen voor gehandicapten.
- Er zijn 750 zitbanken en rond 200 tuinstoelen. 700 prullenbakken worden dagelijks geleegd.
- Tijdens de Floriade in 1972 zijn er 1170 internationale prijsvragen, verdeeld over 21 klassen.
- Op de Floriade zijn ruim 10.000 plantenvariëteiten vertegenwoordigd, waarvoor in totaal 40.000 naambordjes zijn geschreven.

→ Behalve de 2,5 miljoen bloembollen, die in het najaar van 1971 zijn geplant, is een half miljoen zaaiplanten op contract geteeld voor de tentoonstelling.

→ Er zijn 15.000 bomen 'groot' geplant. Het doolhof bestaat uit 800 taxus. In de Rododendronvallei werden 8000 roodendrons en azalea's aangeplant. Tijdens de Floriade bloeien door het hele park 50.000 lilies en 40.000 gladiolen. Rond de vijver in het Amstelpark staan ruim 20.000 vaste planten en in het Beatrixpark 23.300.

→ In het kruidenbos (Bedreigde Flora) komen 275 verschillende wilde planten voor en in de Artsenijhof zijn niet minder dan 300 soorten geneeskrachtige kruiden te vinden. In het Rosarium staan 160 nieuwe rozenvariëteiten, die na 1960 zijn gekweekt. In de herfst bloeien ruim 150 dahlia-soorten. Japan heeft 2000 potten met irissen verscheept naar Nederland om in de Iristuin van de Floriade uit te zetten.

→ De technische voorbereiding van de Floriade heeft ongeveer vijf jaar geduurd. Er zijn 53 commissies geweest, die zich met die voorbereiding hebben beziggehouden. Ongeveer 200 mensen werken gedurende de tentoonstelling op of bij het terrein. Dagelijks zijn 60 tuinmannen en tuinvrouwen in het park bezig. Voor de tentoonstellingsbezoekers zijn parkeerterreinen aangelegd die plaats bieden aan duizenden auto's. 84 ANWB borden in de hele stad verwijzen naar de tentoonstelling en ook op de buitenwegen zijn richtingborden aangebracht. Een politiedetachment van 30 tot 50 man kan gedurende de tentoonstelling tot op de helft worden verminderd. In totaal hebben ruim 4,3 miljoen mensen de Floriade Amsterdam 1972 bezocht.

Ik werk als tuinman met de natuur mee

IN GESPREK MET: Luis Nobre Canha

Luis beheert vijf Amsterdamse stadsparken en werkt al bijna twintig jaar in het Amstelpark, waar hij voornamelijk in de Heemtuin te vinden is. De Heemtuin is opgebouwd uit de twaalf provincies van Nederland, in ieder deel van de tuin zijn planten en bloemen geplant die in 1972 bedreigd waren.

“De bodem is de basis van de natuur. Dat is hier in de Heemtuin wel een dingetje, want tijdens de aanleg van de vegetatie van de verschillende provincies, zijn ze destijds vergeten dat Nederland uit verschillende grondsoorten bestaat. We wonen in een klein landje, maar ieder bodemtype is hier vertegenwoordigd: hoogveen, laagveen, moeras, kleidistributen met zeeslib, zand – zelfs stuifzand

uit de laatste ijstijd – en löss langs de rivieren. Het Amstelpark is in feite een polder, opgespoten met Veluwezand, en daarmee niet voor iedere boom en plant geschikt.

Vijftig jaar later is te zien welke soorten zich aan deze bodem aangepast hebben, en welke dat niet gelukt is. Deze Es (de wortelkluit waar Luis voor poseert, red) kan zo'n driehonderd jaar oud worden, maar is door storm Eunice omgegaan. Zo'n moment geeft mogelijkheid te zien wat er onder de grond heeft plaatsgevonden: de boom heeft een halve meter kunnen wortelen, stuitte op het Veluwezand en kon daar niet doorheen naar het grondwater, toen zijn de wortelotrijten met zeeslib, zand – zelfs stuifzand

kunstwerk ontstaan, dat ik als tuinman niet kan nabootsen. In de kluit kunnen solitaire wilde bijtjes gebruiken als nestgelegenheid. En aan de andere kant groeit nu een verticale daslookwand. In de Heemtuin werk ik volgens het principe 'alles wat uit de tuin komt, blijft in de tuin'. De stam van de omgevallen Es laat ik liggen, de kleinste takken gebruik ik als muurtjes langs de paden en de rest versnipper ik als bodembedekking. Het hout zal de komende dertig jaar – want zo lang duurt het voor een vijftig jaar oude boom vergaat – verteren en vormt zo de natuurlijke motor voor het ecosysteem van het bos. En ik werk met de natuur mee, niet er tegen in. Dat is niet alleen principieel, maar ook snel en efficiënt: ik voer niks af en ruim natuurlijk

afval op locatie op. Zet dat maar eens af tegen het verzagen en vervoeren met een vrachtwagen van hout naar een verbrandingscentrale, dat aldaar opgestookt wordt. En daar komt bij: een gezond bos moet voor 70% uit dood hout bestaan om gezond te zijn”.

Hoe is het onderzoek verbonden met de tentoonstelling *Perfect Nature*?

In de tentoonstelling laten we bevindingen van onze residency zien samen met andere kunstwerken rond dit thema. Zo tonen we onder meer *What Plants Were Called Before They Had a Name* van Uriel Orlow, dat ingaat op hoe inheemse kennis van planten in Guatemala is overschreven door de taal van de wetenschap. Tina en ik zullen aan een werk, genaamd *The Nature of Theft* werken dat zich in de loop van de tentoonstelling achter in het Glazen Huis ontwikkelt. Deze term – ‘diefstal door te vinden’ – werd gebruikt om te beschrijven hoe in de koloniale tijd ontdekkingsreizigers artefacten uit andere culturen haalden om in westerse musea tentoon te stellen. Je zou kunnen zeggen dat ons werk natuurlijke specimen die verzameld werden voor de wetenschap, uit de archieven van musea en hun collecties bevrijdt om ze weer in hun lokale context te bekijken.

Hoe kan het publiek meedoen en wat gaan ze beleven?

Zoals wetenschappers het laboratorium verlaten om hun ideeën empirisch te testen, ontwikkel ik als kunstenaar mijn eigen experimenten buiten het atelier. In het Amstelpark gaan we een experimentele veldstudio creëren. Het publiek kan aan alle mobiele experimenten meedoen die we daar uitvoeren. We gaan in contact – onder andere door interviews – met voorbijgangers, ecologen en nachtwerkers.

We eindigen met een publieksevenement *Ecologische Futurisms* waarin we met internationale kunstenaars, activisten, academici en het publiek ideeën uitwisselen over de toekomst van de lokale ecologie en de post-natuurlijke wereld die we betreden. We hopen dat je onderweg je kennis met ons kunt delen! Als we in het werk zijn zal een grote wereldbol de locatie van onderzoek markeren, dus zoek ons op als je ons aan het werk ziet...

Artist in residence 2022

IN GESPREK MET: Neal White over *Perfect Nature: Amstelpark as Test Park*

Van april t/m juni doe je een residency in het Amstelpark. Wat ga je onderzoeken?

Samen met mijn partner Tina O'Connell werk ik 3 maanden lang in Amsterdam. We verblijven in een studio in Nieuw en Meer. Zo kunnen we tijdens de tentoonstelling *Perfect Nature: Amstelpark Test Park* veldonderzoek in het park gaan doen. Het onderzoek is een samenwerking met CREAM (Center for Research Arts and Media) van de Westminster University in Londen waar ik aan verbonden ben. Het Amstelpark is onze 'test-site'.

We doen onderzoek naar het postnatuurlijke landschap, als locatie waar natuur wordt geframed binnen de context van wereldhandel voor planten en tuinbouw. In het kader van 50 jaar Amstelpark verbinden we het park met andere kunstmatige landschappen zoals die van de bloemenveiling FloraHolland. De plantenindustrie is gebaseerd op toegepaste wetenschap, weten hoe planten groeien, hoe ze moeten worden gekweekt, hoe ze zich voortplanten e.d. We zetten dit tegenover andere vormen van onderzoek waarbij we contact maken met de kennis van een lokale ecologie van het Amstelpark, een totaal andere benadering waarop we natuur leren kennen.

Wist je dat er geen mollen meer mogen worden verjaagd in het Amstelpark?

Over de *School for MultiSpecies Knowledges*

IN GESPREK MET: Alice Smits

Half mei gaat de *School for MultiSpecies Knowledges* van start bij *Zone2Source*. Wat is het idee hierachter?

We onderzoeken hoe we op een radicaal inclusieve manier met andere vormen van leven kunnen samen-leven. Zodat niet de mens maar leven de centrale waarde in onze maatschappij wordt. De school onderzoekt hoe we op een betere manier met meerdere levensvormen samen-leven. Het plan voor de *School for MultiSpecies Knowledges* heb ik samen met Irina Shapiro van Open Set (onafhankelijk educatie platform voor design en kunst) ontwikkeld. Er wordt op het moment ontzettend veel gemaakt en geschreven over nieuwe manieren waarop wij als aardlingen ons tot andere levensvormen verhouden.

Wij zien dat dit heel vaak blijft steken bij een eenmalige workshop, lezing of theoretische verhandeling. We vroegen ons af wat al deze kennis eigenlijk oplevert: wat betekenen concepten als 'multispecies samenleving' of 'belichaamde kennis' nu eigenlijk precies? Hoe doe je dat, wat voor benaderingen, tactieken, taal, waarden en ervaringen horen daarbij? En wat doen we eigenlijk met al die kennis die verschijnt uit dit nieuwe ecologische denken, welke impact heeft het op de manier waarop we samenwerken en samenleven?

We willen jaarlijks over een langere periode intensief met een kleine groep van hooguit 10 mensen werken die vanuit allerlei disciplines met deze vragen aan de slag gaan.

Wat kan het grotere publiek verwachten van de *School for MultiSpecies Knowledges*?

Het programma komt voort uit een ambitie van *Zone2Source* om het Amstelpark in te zetten als een laboratorium voor open onderzoek naar nieuwe verbeeldingen over natuur-cultuur relaties. We willen artistiek onderzoek uit de academies, universiteiten en studio's halen zodat onderzoek samen ontdekken wordt. De ecologische crisis waarin we verkeren gaat ons allemaal aan. Het *Zone2Source* programma richt zich niet zozeer op het laten zien wat er allemaal mis is in onze omgang met de aarde. We willen ruimte scheppen om samen met mensen vanuit de verbeelding en experimenten van de kunst te onderzoeken hoe het anders kan. Het gaat om theorie in praktijk te brengen en te onderzoeken hoe anders denken ook daadwerkelijk kan leiden tot veranderingen in gedrag. En waar kun je dit beter doen dan in een voormalig Floriade park?

De *School for MultiSpecies Knowledges* is niet alleen bedoeld voor

Spela Petric, *Deep Phytocracy: Feral Songs*, lancering van de *School for MultiSpecies Knowledges* op 27 Mei 2021

een klein groepje makers en denkers. De opdracht aan de deelnemers is om allerlei publieksformats te ontwikkelen die mensen meenemen in het anders afstemmen op de ritmes van andere levens in het park. De laatste twee weken van het programma zal er een uitgebreid publieksprogramma door de deelnemers zijn ontwikkeld waar jong en oud aan mee kan doen.

Wie geeft er les op deze alternatieve school?

Niemand! In de *School for MultiSpecies Knowledges* is iedereen student. We

nodigen wel wekelijks gasten uit, die niet alleen hun methodes en tactieken demonstreren maar daar gezamenlijk kritisch op reflecteren tot welke nieuwe kennis dit nu leidt. Ook verhalen en ervaringen van het publiek zijn dus belangrijk en voegen belangrijke kennis toe aan de school. Het gaat om gezamenlijk opnieuw te leren mens te zijn in een multispecies wereld. Maar misschien gaat het nog wel meer om dingen afderen dan aanleren. We gaan dus van de gebaande paden af, dus als je de komende tijd allerlei mensen vreemde dingen in het park ziet doen....

De stem van de tuinbaas en de onmetelijke bron van kennis

IN GESPREK MET: Irene Fortuyn, artist in residence in Amstelpark 2019

In 2019 heb je op uitnodiging van Zone2Source een jaar lang met het project **TUINBAZEN** in het Amstelpark onderzocht of een park een gemeenschappelijke tuin kan zijn. Kun je daar iets meer over vertellen?

Met het project *TUINBAZEN* hebben we heel hard op de trommel geslagen voor hen die het park onderhouden en wat dat betekent. Door allerlei interventies en evenementen in het park hebben we een jaarlang bezoekers in aanraking gebracht met de achterkant van het Amstelpark. Met het team van Ketter&Co hebben we allerlei activiteiten in het park georganiseerd. De zorg en het onderhoud van het park, waarvan parkgebruikers doorgaans weinig zien, maakten we op die manier zichtbaar. Uitgangspunt van de *TUINBAZEN* is de stem van de tuinbaas en de onmetelijke bron van kennis die zij bezitten, die zelden ontsloten, gedeeld of bevraagd wordt.

Welke activiteiten heb je toen in het Amstelpark georganiseerd?

Iedere maand kalkten we een onderhoudskalender op het brede wandelpad bij de entree van het Amstelpark. Daar was te lezen wat er die maand allemaal gedaan wordt in het park door de tuinmannen. Door aandacht te vestigen op het onderhoud werden de tuinmannen zichtbaarder.

Een jaar lang werd uit een van de Amsterdamse parken, te beginnen met het Amstelpark, een boekje naar de burgemeester gebracht: *Bloemen voor de Burgemeester*. Dat boekje werd geplukt en gemaakt door een tuinman uit het betreffende park. Aan het boekje hing een label met een foto van de tuinman met boekje en een verhaaltje over het betreffende park. Boekjes als ambassadeurs voor de verschillende parken, om aandacht te vragen voor die parken en de zorg ervoor. Er wordt al zo lang bezuinigd op het onderhoud van het groen, dat voelt zo contra-intuïtief in deze tijd.

Wist je dat het Rietveldhuis pas in 1995 zo ging heten toen het in de kleuren rood en geel geschilderd werd?

50 jaar oude bomen als stille getuigen van de opwarmende aarde

IN GESPREK MET: Elmo Vermijs over het kunstproject *Het Amstelpark – de bomen vertellen hun verhaal*

Kun je iets vertellen over het project dat je in het najaar in het Amstelpark ontwikkelt?

In mijn project *Het Amstelpark – de bomen vertellen hun verhaal* staan de 50 jaar oude bomen van het park centraal. De bomen die in 1972 ter gelegenheid van de Floriade werden aangeplant, zijn stille getuigen van de opwarmende aarde. Zij leggen deze veranderingen vast in hun jaarringen. Ik werk samen met boombioloog Ute Sass-Klaassen en de milieujuristen Jessica den Outer en Jan van de Venis. Middels dendrochronologisch onderzoek en een speculatieve rechtszaak onderzoeken wij hoe niet-menselijke entiteiten – bomen – rechtspersonen kunnen worden en hoe deze juridische status kan bijdragen aan bescherming van bossen en stadsparken.

Hoe ziet dat onderzoek eruit?

Ute Sass-Klaassen (Wageningen University and Research) zal met haar studenten binnenkort al starten met een vergelijkend hout- en jaarringonderzoek. Zij zullen zes boomsoorten bemonsteren en onderzoeken op jaarringgroei en klimaatverandering in het Amstelpark. In september presenteren wij in het *Living Lab* – een tijdelijk laboratorium in de Park Studio in de Orangerie – het onderzoek naar de bomen van het Amstelpark. In het Lab kunnen bezoekers meer te weten komen over en meehelpen aan het dendrochronologische onderzoek.

Het eerste boekje voor burgemeester Femke Halsema kwam uit het Amstelpark en werd door tuinman Claus Schaapman, die sinds 1977 in het Amstelpark werkt, gegeven (zie interview en foto verderop). Die bereikte daarmee de krant! We organiseerden verder socratische park-dialogen die we Bezemdialogen noemden waarin tuinmannen, beleidsmedewerkers, academici, en buurtbewoners gezamenlijk in gesprek gingen over andere modellen voor beheer van het park en de rol van de tuinman.

Wat zou in jouw visie een ideale toekomst zijn voor het park?

Ik zie het park als plek waar de dialoog over stedelijk groen, het onderhoud, het gebruik, de stad, biodiversiteit op een open manier gevoerd kan worden met zowel experts en gebruikers en waar wederkerigheid een plaats krijgt. Nemen en geven.

Je werkte al eerder in het Amstelpark, wat deed je toen?

De residentie was een vervolg op de tentoonstelling *De Tuin en de Tuinman* die ik in 2017 bij Zone2Source hield. Daarin liet ik aan het publiek in het Glazen Huis portretten zien van de tuinmannen en beleidsmedewerkers die betrokken zijn rond het Amstelpark en aan de hand van steekwoorden daarover vertelden. Die film heet *Vegen Wieden Maaien Snoeien | Bloem Plant Struik Boom | Tuin Park Landschap*. Ook presenteerde ik een film waarin tuinman Nico van der Ree, die dat jaar met pensioen ging, door het park wandelt en herinneringen ophaalt. Hij loopt door het park samen met Klaas Noordhuis met wie hij al in 1971 werkte aan de ontwikkeling van de Floriade.

Beide video's van Irene Fortuyn zijn tijdens de *Shadow Floriade* opnieuw in het Rietveld paviljoen te zien.

Meer weten over het heelal, dan van wat zich afspeelt onder onze voeten

IN GESPREK MET: Marjolijn Boterenbrood over *Sporen*

Artist in residence van Amstelpark in 2015

In 2015 - tijdens de Year of the Soil - heb je op uitnodiging van Zone2Source een jaar lang onderzoek gedaan naar het Amstelpark. Waar keek je naar?

Tijdens mijn *residency* bij Zone2Source ging ik op zoek naar het verborgen leven onder de grond en naar manieren hoe dit onzichtbare leven zintuigelijk waar te nemen is. Ik startte mijn onderzoek zonder veel te weten over de bodem en de ontelbare wormen, springstaartjes,

mijten, duizendpoten, bacteriën en schimmels die onder de grond krioelen. Al dat leven kun je niet direct zien, maar bevat een onvoorstelbare rijkdom. Zo leerde ik dat een boom ondergronds evenveel ruimte inneemt als in onze zichtbare wereld, hoe uit de bodem energie opgewekt kan worden, het belang van vruchtbare humus en zuurstofrijk water en over de communicatie tussen planten- en boomwortels met schimmels. Gek eigenlijk dat ik – en met mij veel anderen – meer wist over het heelal, dan van wat zich afspeelt onder mijn voeten.

Wist je dat de naam Amstelpark eigenlijk pas na de Floriade werd gekozen?

Begin

KORTE VERHALEN van Diana Braat
Amstelpark Writer in Residence

Zes weken voor de officiële verjaardag van het park, zit ik te schrijven aan de lange tafel in het Rietveldhuis. Van alle kanten valt het zonlicht binnen. Rechte schaduwen snijden over rode en gele strakke vlakken. Binnen is het hoekig. Het rommelige leven met haar organische vormen is buiten. En straks ook in mijn schrift.

Ik staar naar het gekronkel. Het kale struikgewas, een slinger molshopen over het grasveldje, daarachter de bossage schuingezakt en zelfs zonder blad al te vol. Overal verstremde takken. Dudley, Eunice en Franklin zijn hier net doorheen geraasd en hebben het hele park doen zwiepen en kraken, oude stammen zijn geknakt, wortels gelicht, maar nu is het stil.

Op het moment dat ik mijn schrift openklap, slaat een motorzaag aan. Het werk gaat beginnen. Naar buiten. Vier mannen met gele helmen en wijde oranje hesjes sjouwen tussen de bomen heen en weer. Een van hen luistert naar mijn uitleg en vraagt. Dat ik net ben begonnen met schrijven voor het park, in het huisje hier, en dat ik wel een plakje van de boomstam zou willen hebben, als ze toch aan het zagen zijn. Voor een goed begin. Hij knikt en roept de man die de zaag laat draaien: "Hé, een mevrouw staat op je te wachten." De man met de zaag is Tuinman Jan, de geveld boom is een Vuilboom. Dat weet ik niet - ik weet niks van natuur, hij vertelt mij dat. Hij zegt dat de boom zo heet omdat het hout stinkt.

Zijn collega's slepen de al losse stukken van de boom wat dieper het bosje in. De vlamvormige kruin. Daarbovenop slingeren ze de grote takken, die sierlijk vertakte stukken, en weer daarop het ene na het andere stuk stam. De boom ondersteboven. Tuinman Jan zaagt ondertussen een schijf van stam. Ik ruik vers groen, regen, spinazie.

Binnen weeg ik de schijf in mijn hand. Links en rechts. De schijf bedekt precies mijn handpalm. De bast heeft een groene, perfect grillige uitslag, het hart karamel- en vanillekleurige groeiringen. Ha, de buit van vandaag. Parkgeluk.

Had het Amstelpark ook Dr. J.M. den Uylpark kunnen heten?

Eind jaren tachtig gingen stemmen op voor een naamsverandering van het Amstelpark. Het Parool schreef op 4 februari 1988: "Het Amstelpark zou moeten worden omgedoopt in Dr. J. M. den Uylpark. Zo zou de stad de nagedachtenis van de pas overleden oud-premier en oud-wethouder het best kunnen eren, vindt de Amsterdamse gemeentelijke straatnaamcommissie". De naamsverandering kwam er nooit. Wel is er een Den Uylpark in Almere gekomen, de stad waar dit jaar de Floriade plaatsvindt, precies 50 jaar na het Amstelpark.

BUITENWERKEN & LOCATIES

1 Floriade Fluisteringen KCCM (Krijn Christiaansen en Cathelijne Montens)

Vier hoorspelen op locatie over de geschiedenis van het Amstelpark verteld vanuit het perspectief van vier planten. Scan met een smartphone de QR code op de luisterstoel en beluister op de 4 locaties.

1a De memoires van Lelie Gracia en de Japanse Duizendknoop

1b Een monoloog van de Venijnboom

1c De getuigenis van Buxus

1d De elegie van de Treurbek

2 Laid Back Kevin van Braak

50 veelkleurige zitelementen van 100% gerecycled plastic die in vorm en functie verwijzen naar de jaren zeventig en de opzet van de Floriade.

3 Audio Dérives Esther Hovers

Deze audio-wandeling verbindt het Amstelpark met de Zuidas en laat de wandelende luisteraar anders kijken naar de gecontroleerde stedelijke ervaring (smartphone + koptelefoon aanbevelen, start Zone2Source/ het Glazen Huis, +/- 30 min.)

4 Journey to Meet Star-Gazers Chikako Watanabe

Installatie waarin de kunstenaar oude verhalen van de rivier de Amstel, Amsterdam en Japan samenweeft.

5 Secret Garden Justin Bennett

Beluister geluiden die we normaal niet kunnen horen van bomen en planten op de plek waar ze opgenomen zijn. *Secret Garden* verandert op een subtiele manier je ervaring van het Amstelpark. (Smartphone + koptelefoon aanbevelen, scan QR-code om te downloaden, geen specifiek startpunt, werkt overal in het park.)

6 PIT Portaal Karin van Dam

Tussen de bomen ligt een zwart, stekelig object, een ode aan zaden. Voel je omhuld door dit werk van isolatiematerialen en ervaar vanuit deze 'schuilplaats' de wereld op een nieuwe manier.

7 Huiswandelingen Mariken Overdijk

Dagelijks te beluisteren audiowerk met flarden van een wandeling op papier. Aan de achterkant van het Glazen Huis.

8 Plantsoensociologie De Onkruidenier

Boompjes die jarenlang met het maaiveld kort zijn gehouden, zijn terug geplaatst op keramische schalen op hun oorspronkelijke locatie in de Heemtuin. De installatie reflecteert op dit onbedoelde natuur-cultuur landschap.

9 Contemplatorium: area for unknown rituals Rob Sweere

Een combinatie van een sculptuur, landschapsvormgeving en ervaringskunst biedt een plek om nieuwe persoonlijke rituelen te ontwikkelen.

10 Camera Obscura Rick Abelen

Betreed dit kunstwerk in de vorm van een vouwcamera en zie de wereld op zijn kop, zodat je na afloop het Amstelpark nét even anders ervaart.

11 Universe Robbert van der Horst

Dit observatorium is voortdurend in beweging zodat we vanuit een hogere plek nieuwe perspectieven op de omgeving innemen.

12 De SchaduwTuin De Onkruidenier

In de Belgische kloostertuin ontwikkelt collectief De Onkruidenier een meerjarig kunstenaarstuin rond publieksprogramma's om nieuwe natuur-cultuur verhalen te vertellen.

A het Glazen Huis tentoonstellingen & presentaties

B Orangerie presentaties & Park Studio

C Rietveld Paviljoen kantoor

D Belgische kloostertuin

E Grasveld bij startpunt Amsteltrein | WC

F Rosarium

G Stadshout Paviljoen

H Heemtuin

Parkpsychologie
In de biebel fluister je.
Op de markt roep je.
In het park adem je.

STEMMEN IN HET PARK

bewoner • Fazant

bewoner • alpaca

"Op deze plek ben ik in 1977 als jonge jongen in het Amstelpark begonnen, al zag het er toen heel anders uit. Vroeger stond hier een vormentuin met buxushagen gesnoeid als dieren. De buxus van toen heb ik moeten verwijderen, door toedoen van de buxusmot. Deze kleine De buxus is er nu behoorlijk slecht aan toe door toedoen van de buxusmot. Daarom ga ik nu proberen of taxus ook zo groot kan groeien. Maar als het zover is, ben ik al lang met pensioen.

tuinman • Claus

bewoner

"Ik vond er niks aan, die hele Floriade. Het stond in de krant, en m'n ouders vonden het fantastisch, maar ik vroeg me af 'wat doen we hier met z'n allen?' Alles was in aanleg, of was net aangelegd. Hier komen de tulpen. Pas op, hier staan de tulpen. Ik ging liever voetballen of zwemmen in het Amsterdamse Bos."
"40 jaar later was het Amstelpark mijn thuispark. Een mooi uitje aan het eind van de dag. Met m'n zoon door het magische draaihek, nog even een balletje trappen. Midgetgolven. Of een rondje om het meer, door dat moerasachtig gebied. Als ouder vond ik het een heel fijne plek. Echt een park geworden."

parkbezoeker • Rudi

"Ik loop iedere dag door het park met mijn hondje Tinky. Dat was blijkbaar opgefallen, want op een zomerdag een jaar geleden kwam een man op ons af en zei: 'ik vind jullie allebei leuk.' Die man is nu mijn vriend en we zijn heel gelukkig samen (en met Tinky natuurlijk)!"

buurtbewoner • Anne van Hees & Tinky

"Hier aan het water vind ik het fijn om te zitten, omdat het lekker rustig is."

textielwerkplaats iambe • Cindy

bewoner • geit

bezoeker • reiger

bewoner • paardebloem

"Ieder dag maken we een wandeling door het park. Met slecht weer een korte, maar het liefst een lange. De Rhododendronvallei is Priscilla's lievelingsplek, omdat de bloemen je hier helemaal omringen."

textielwerkplaats iambe • Priscilla & Nura

Dorian wandelt vaak langs de Amstel en dan door het park naar huis. "Ik herinner me opeens dat ik destijds naar de Floriade ben geweest. Met een vriendin, zonder ouders. Ik was 14. Maar hoe kwamen we hier? Ik woonde in Baarn. Station Rai bestond nog niet, daar was volgens mij een kabelbaantje naar het Beatrixpark."

"Ik geniet nu van de diversiteit van het park, elk stukje doet anders aan – als bos of polder, kasteeltuin, weide... Er zijn wilde paadjes waar veel loof groeit, wat zo heerlijk ruikt. Ik ontdek steeds iets nieuws: de zakdoekenboom of kabouterwasgoed aan lintjes tussen de bomen."

parkbezoeker • Dorian

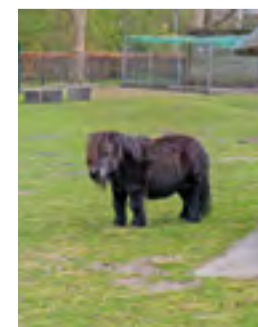

bewoner

"De bloesembomen van de Japanse tuin zijn prachtig, maar dit is toch mijn lievelingsdeel van het paviljoen. Het is hier heel rustig en tegelijkertijd voel ik ook de aanwezigheid van een spirituele kracht. De pagode is daar de sleutel in. Vorig jaar was die omgevallen en toen waren ook de energieën weg. Inmiddels staat de pagode weer overeind – als is het wat scheef – en voel ik weer de diepe rust van voorheen."

buurtbewoner

bewoner • shetland pony

bewoner • varken

De man op het bankje in de Rododendronvallei zwijgt. Hij draagt een dikke zwarte jas, capuchon over zijn hoofd. Aan weerszijden van hem staan zijn boodschappentassen op de grond. Hij verwacht dat iedereen doorloopt. Hij doet zijn capuchon af. Het gaat goed met hem, zegt hij. Nee, hij werkt hier niet. Ja, hij woont hier, zeg maar. "Ik ben dakloos. Een verhaal over het park? Nee, dat heb ik zo." Een verhaal over hemzelf en het park? Hij knikt. Misschien volgende keer. **parkgebruiker**

bewoner • slak

Het is een uniek park voor kinderen, omdat er geen fietsers zijn in het hier heel veilig. Dat weten nog veel te weinig Amsterdammers. Kijkend naar de toekomst zou het fijn zijn als de Europaboulevard iets minder een barrière zou vormen met Buitenveldert, dan weten hopelijk meer mensen dit prachtige park te vinden. **ondernemer Kiosk IJstuin en bestuurder Vrienden van het Amstelpark • Nicole**

bewoner

bewoner • nijlgans

We zijn op zoek naar het doolhof. We zijn een paar dagen hier, we wonen in London. Ons hotel is vlakbij. We lopen al een tijdje door dit prachtige park, eigenlijk is het hele park een soort van labyrint! We horen net dat het bij de ingang is, haha, daar kwamen we het park binnen". **Toeristen uit Londen**

"Zestig jaar geleden kwam ik al op deze plek, het park was toen nog een zandvlakte en we moesten onze eigen stoeltjes meenemen. Nog altijd zit ik hier graag, zoals vandaag met mijn nicht."

buurtbewoner •
Edi (en Ariane, nichtjes)

bewoner

Sinds onze dochter een peuter is (ze is nu 3!) komen wij bijna iedere dag vanuit Amstelveen naar het Amstelpark. Zij wilde toen zij ging puberen niet meer mee, maar wij tweetjes houden die traditie in stand. Het Amsterdamse Bos is natuurlijk ook mooi en voor ons dichterbij, maar met al die loslopende honden en soms zelfs agressieve baasjes voor ons niet geschikt! **parkbezoekers • Hugo en Sylvia**

bewoner • haan en verzorger
kinderboerderijSTEMMEN
IN HET PARK

bewoner • waterhoen

bewoner • pauw

Michael beoefent Xing Yi Chuan, onder het afdak van Het Glazen Huis. Hij is Master of Science in de Klinische Psychologie, Master of Arts in de Theologie en Religie, docent aan de UvA, onderzoeksfellow aan de VU, opmerkzaamheidstrainer in Europa en Azië. "Het Amstelpark is de Rolls-Roys onder de parken. Kijk die brede lanen. Geen papiertje op de grond, nergens graffiti. Eerst trainden we in de Japanse Tuin, maar acht jaar geleden – op een regenachtige dag – ontdekten we deze geweldige overkapping. Perfect."

parkbezoeker • Michael

bewoner • nandu

bewoner • schapen

Dingen die je leuk vindt in je jeugd, blijf je vaak ook later doen. Ik kom al in het Amstelpark sinds ik kan lopen en ik kom hier nog steeds wekelijks. Mijn lievelingsplek is bij de eekhoorns, maar die geef ik niet prijs! Daarom een foto in de coniferentuin, waar ik graag doorheen wandel. **parkbezoeker • Brie**

bewoner • sneeuwkllokje

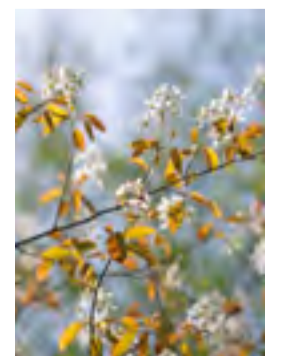
Het park is voor ons als een tweede tuin, waar we sinds corona nog vaker komen. Hier bij de vijver heb je mooi uitzicht op de bloesembomen en we genoten ook van het kunstwerk dat hier stond. Jammer dat het weg is! **parkbezoekers • Rostam, Cyris, Kia en Beer**

bewoner

Ik woon drie maanden in Amsterdam en ben sindsdien bijna dagelijks in het park. Mijn dochter vindt de dieren in de kinderboerderij fantastisch en ik kom graag op de rustige stukken waar de bloemen bloeien. **parkbezoeker • Sema**

bewoner

PROGRAMMA

Shadow Floriade 22 april–16 oktober 2022

De *Shadow Floriade* opent op de Dag van de Aarde op 22 april om 16:00 uur. Zes maandenlang presenteren we tentoonstellingen, installaties in het park, expedities, lezingen, expedities en workshops rond kunst en ecologie. Hieronder presenteren we de diverse programma-onderdelen. Check regelmatig de website www.zone2source.net voor updates over exacte data van events.

TENTOONSTELLINGEN

haar planten en dieren te delen vanuit diverse vormen van waarneming. In de achterruimte van het Glazen Huis worden de resultaten van dit onderzoeksproject *Amstelpark Testpark* verweven tot een immersieve installatie. Tijdens de residentie zal een kunstenaarspublicatie worden ontwikkeld door Neal White en Tina O'Connell met The Deep Field Project, gevestigd in CREAM en gepubliceerd in samenwerking met Zone2source.

EVENTS

14 mei • 20:30–23:00 uur
Animistic Apparatus filmprogramma in het park

15 Mei • 15:00–17:00 uur
Perfecte Nature – Neal White en Tina O'Connell leiden een workshop waarin het publiek hun eigen spectrale reconstructies kan maken van uitgestorven soorten met behulp van op licht gebaseerde cameratechnologie. Locatie: het Glazen Huis

9–10 juni
Ecological Futurisms afsluitend evenement van Neal White en Tina O'Connell onderzoeksresidentie met internationale gasten, waarin natuurwetenschap, atlanten, archieven en databanken gekoppeld wordt aan culturele en lokale kennis van de natuurlijke omgeving. Locatie: het Glazen Huis

B Our Living Soil
4 juli – 18 september
het Glazen Huis, de Orangerie en buiten in het park • Met werk van masharu, Kate Foster, Jacqueline Heerema, Miek Zwamborn & Rutger Emmelkamp, Jasper Coppes en Debra Solomon

Zone2Source neemt met deze groepstentoonstelling deel aan een internationaal programma, *Our Living Soil*, een kunst & wetenschap programma in samenwerking met en

rond de *World Congress of Soil Science 2022* in Glasgow. *Our Living Soil* is een onderzoek naar de culturele betekenissen, representaties en waarden van aarde in een tijd van planetaire verandering. Mensen zijn op intieme wijze verbonden met de aarde. Toch heeft de moderne mens over het algemeen weinig kennis van de betekenis van de bodem voor ons leven. Over de hele wereld wordt de aardbodem bedreigd door intensief beheer, monoculturen en korte termijn denken. *Our Living Soil* toont kunstenaars die zich op verschillende manieren bezighouden met aarde, land en bodem.

masharu presenteert een nieuwe versie van het *Museum of Edible Soil*, waarin culturele praktijken van over de hele wereld rond het eten van aarde in kaart worden gebracht en verzameld. Bezoekers kunnen tijdens diverse evenementen zelf aarde proeven. Jacqueline Heerema zal tijdens een residentie in de Orangerie haar onderzoek naar Land in Wording – waar ze in 2020 samen met een geoloog tien meter in de aarde boorde – als levend klimaatarchief voortzetten. Miek Zwamborn & Rutger Emmelkamp runnen een residentie op de Isle of Mull in Schotland, en ontwikkelen een installatie in de vorm van een hut gemaakt van natuurlijke materialen van het eiland waarin (beeld)verhalen over het landschap rond Knockvologan te zien zijn. De Schotse kunstenaar Kate Foster verbindt de lage en hoge landen in haar werk in haar onderzoek naar de intieme relaties tussen mensen en herstel van veenlandschappen – vanwege de hoge CO2-opslag belangrijk in de strijd tegen klimaatverandering. Jasper Coppes ontwikkelt samen met Esmee Geerken een installatie rond de vervuiling van bodems. Debra Solomon verzorgde in 2021 de Nederlandse bijdrage tijdens de Biënnale van Venetië en toont buiten het Glazen Huis haar *Rhizotrons*, een kunstwerk om levende bodems te ervaren.

Tijdens *Our Living Soil* vinden debatten, workshops en expedities plaats. Check onze website voor meer informatie.

A Sonic Acts
29 september – 16 oktober
Curved Water, Tomoko Sauvage

Als onderdeel van het Sonic Acts festival dat op diverse locaties in Amsterdam plaats vindt wordt bij Zone2Source het werk *Curved Water* van Tomoko Sauvage in het Glazen Huis vertoond. Hangende kristallen ijsblokken laten al smeltend onophoudelijk waterdruppels in twaalf porseleinen kommen met water vallen. Doordat de tonaliteit wordt bepaald door de hoeveelheid water in de schalen, verschuiven de melodieën en harmonieën geleidelijk met de noten die druppel voor druppel dalen en stijgen door verdamping. Voor meer informatie check de website www.sonicacts.com

PARK STUDIO /ORANGERIE

B School for Multi-Species Knowledges
14 mei – 3 juli 2022

De *School for Multi-Species Knowledges* – georganiseerd in samenwerking met *Open Set* – lanceert een programma van 6 weken, waarin een groep deelnemers artistiek onderzoek doet in het Amstelpark naar strategieën om ons beter af te stemmen op andere levensvormen en projecten ontwikkelen waarin ze mensen meenemen in hun verkenningen. Resultaten worden de laatste 2 weken van 18 juni tot 3 juli getest in een programma van installaties, workshops, expedities, audio tours in en buiten de Orangerie kas en met publiek gedeeld. Op zaterdag 14 mei wordt de *School for MultiSpecies* gelanceerd waarvoor we iedereen uitnodigen. Op zondag 3 juli is een afsluitende dag waarin de bevindingen en ervaringen van de deelnemers met het publiek gedeeld worden. Houd onze website in de gaten voor verdere data en tijden voor het publieke programma van de *School for MultiSpecies Knowledges* en lees het interview met Alice Smits op pagina 9.

B Our Living Soil
10 juli – 31 augustus 2022

Tijdens de tentoonstelling *Our Living Soil* in het Glazen Huis zal Jacqueline Heerema enkele weken in de Orangerie kas werken aan haar onderzoek naar de aarde als klimaatarchief in Land in Wording in het Amstelpark. Een interview met haar staat op pagina 7.

RIETVELD PAVILJOEN

C RIETVELD PAVILJOEN
het Amstelpark in beeld gebracht

In het Rietveld Paviljoen – het kantoor van Zone2Source dat pas in de jaren negentig in de Rietveld kleuren geschilderd werd en toen zo vernoemd werd - laten we ter gelegenheid van de *Shadow Floriade* video's en ander werk zien van kunstenaars die de afgelopen jaren werk over het park gemaakt hebben, zoals Irene Fortuyn, Wouter Osterholt en Marjolein Boterenbrood. Ook is archiefmateriaal van de Floriade 1972 te zien.

C Kaalslag: een ecologische rampenoefening,
Wouter Osterholt

Wouter Osterholt maakte in maart 2022 de film *Kaalslag: een ecologische rampenoefening* waarin hij onderzoekt of een park een plek zou kunnen zijn voor eco-activisme. Gebaseerd op historische beelden van boomprotesten spelen twee acteurs scènes na in het Amstelpark en zetten vragen bij de relatie die mensen hebben tot bomen.

B Het Amstelpark – de bomen vertellen hun verhaal

4 september – 16 oktober
Opening op 4 september tijdens de Amstelpark Parkdag. Check onze website voor data van verdere publieksmomenten. Dit project is geïnitieerd door kunstenaar Elmo Vermijs en wordt gerealiseerd in samenwerking met het Dendrolab van de Wageningen Universiteit en natuurrechtjuristen Jan der Venis en Jessica den Outer.

Toen in 1972 het Amstelpark geopend werd, kwam elders in dat jaar het rapport *De Grenzen Aan De Groei* van de Club van Rome en het boek *Should Trees Have Standing?* van Christopher D. Stone uit. Uit het rapport bleek dat natuurlijke hulpbronnen uitgeput waren en Stone pleitte voor het eerst voor rechten voor de natuur. Nu, 50 jaar later, zijn de bomen van het Amstelpark de stille getuigen van deze ontwikkelingen. Ze hebben de veranderingen van het klimaat vastgelegd in hun jaarringen en zijn gezamenlijk een unieke collectie (van ruim 300) boomsoorten in het veen en klei van Amsterdam. Zo bezien vormen deze bomen cultureel en historisch erfgoed met een inherent bestaansrecht, dat een brug slaat tussen 1972 en toekomstige generaties.

De Orangerie fungeert als een laboratorium waar het *Dendrolab* van de WUR aan boommonsters, microscopen, kaarten en database gaat werken. Dit zal transformeren in een eigentijds herbarium van datavisualisaties, bemonsterde bomen en een grote kaart van het Amstelpark.

C De Tuin en de Tuinman Tuinbazen,
Irene Fortuyn en Ketter & Co

Irene Fortuyn maakte enkele jaren geleden voor haar tentoonstelling en residentie bij Zone2Source diverse video's. In *De Tuin en de Tuinman | Tuinbazen* volgen we Nico van der Ree, de inmiddels gepensioneerde eerste tuinman in het Amstelpark en Klaas Noordenhuis, die betrokken was bij de inrichting. In *Vegetation maaien snoeien | bloem plant struik boom | tuin park landschap* vertellen diverse tuinmannen en beleidsmakers van het Amstelpark aan de hand van deze steekwoorden over het park. Tijdens de opening op 22 april presenteert Irene Fortuyn de nieuwe publicatie *TUINBAZEN* en een serie schilderijen die mensen van de de Amsterdamse parken gemaakt hebben. Zie ook het interview met Irene Fortuyn op pagina 10.

C Sporen,
Marjolijn Boterenbrood

Tijdens haar jaarlange residentie in 2015, het jaar van de Bodem, deed kunstenaar Marjolijn Boterenbrood onderzoek naar het verborgen leven onder onze voeten in het park. De bevindingen kregen zijn neerslag in een alternatieve *Sporen* kaart van het park. De kaart is verkrijgbaar in het Rietveld paviljoen. Lees het interview met Marjolein op pagina 11.

Jaarlijks van 15 mei tot 15 oktober, als de planten naar buiten gaan, gebruikt Zone2Source de Orangerie kas als open studio. Een ruimte waar kunstenaars onderzoek doen naar het park en het publiek in aanraking komt met het artistieke proces, bevindingen en resultaten van de kunstenaar. Loop vooral binnen en ga in gesprek met de aanwezige kunstenaars.

Onderdeel van het project is het *Parlement van Bomen*, een installatie in de vorm van een buitentheater waar de bomen onderdeel van zijn waar een pleidooi wordt gehouden voor rechten van de bomen van het Amstelpark. Lees ook het interview met Elmo op pagina 10.

B Groene Helden Van Eesteren Gesprek op locatie met kunstenaar Elmo Vermijs
Het Amstelpark – de bomen vertellen hun verhaal

15 Mei • 15:00–16.30uur, Orangerie
Het Van Eesteren Museum schenkt dit jaar met de programmaliin 'Groene Helden' aandacht aan mensen die zich inspannen voor het groen voor de stad en haar inwoners. In mei besteedt het museum met een 'Van Eesteren Gesprek op locatie' aandacht aan de historie en betekenis van het 50 jaar oude Amstelpark én aan het werk van kunstenaar Elmo Vermijs die aandacht vraagt voor urgente klimaatkwesties. Elmo Vermijs vertelt over het interdisciplinaire project '*Het Amstelpark – de bomen vertellen hun verhaal*' dat in het najaar bij Zones2Source te zien zal zijn. Reserveren via: www.vaneesterenmuseum.nl

SCHADUWTUIN

12 De Schaduwtuin, de Onkruidenier
locatie Belgische kloostertuin

Op 22 april opent voor het eerst in vele jaren de voormalige kloostertuin van het Belgisch paviljoen haar deuren voor het publiek. Kunstenaarscollectief De Onkruidenier krijgt de tuin in beheer in het kader van de regeling Vrije Ruimte van Gemeente Amsterdam. Samen met Zone2Source ontwikkelt zij hier de komende jaren een kunstenaarstuin die ze *Schaduwtuin* noemen. In deze *Schaduwtuin* komen planten uit het Urbanarium, een groeiend digitaal archief van verhalen rond planten afkomstig uit hun jarenlange veldwerk. Zoals het Amstelpark als voormalig Floriade park een grote diversiteit aan flora kent van over de hele wereld, zo worden hier ook planten uit allerlei streken bijeengebracht rond verhalen die de verstrengeling van natuur en mens zichtbaar maken. In workshops en veldwerk sessies ontwikkelt deze tuin zich de komende jaren met nieuwe planten en verhalen in samenwerking met het publiek.

Op 22 april brengt De Onkruidenier de aanwezige planten in kaart. Welke tot nu toe verborgen gebleven kennis dragen deze planten met zich mee? Wat kunnen we van deze planten leren? We nodigen je uit om een kijkje te nemen tijdens de eerste veldwerkdag in de *Schaduwtuin* en kennis te maken met De Onkruidenier en hun plannen voor de tuin.

BUITENPROJECTEN

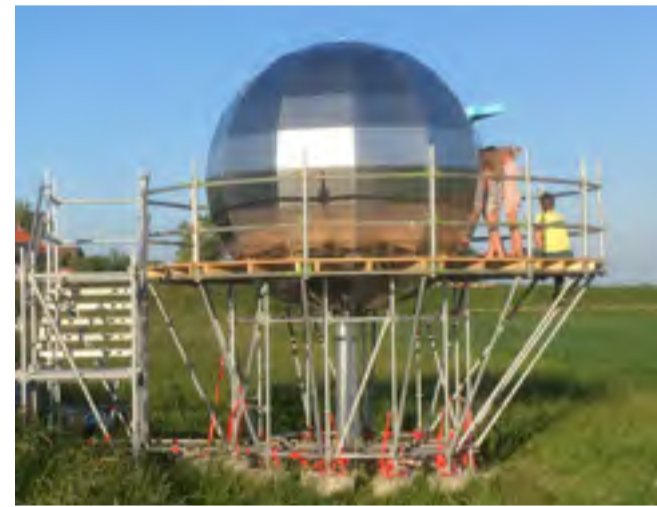
Geïnspireerd door de 'landenpaviljoens' van de oorspronkelijke Floriade heeft Zone2Source een aantal kunstenaars uitgenodigd tijdelijke installaties buiten in het park te presenteren die bezoekers stimuleren om actief de omgeving te onderzoeken.

9 Contemplatorium: area for unknown rituals, Rob Sweere
Rob Sweere is bekend om locatie specifieke kunstinstallaties, waarmee de bezoeker de wereld om zich heen op een intense manier kan ervaren. Inmiddels nodigt Sweere mensen over de hele wereld uit om 'conversaties' aan te gaan met de hemel of met bomen. Het *Contemplatorium*, bestaande uit looplijnen die houten objecten met elkaar verbinden, is een combinatie tussen sculptuur, landschapsvormgeving en ervaringskunst. Op een rustige locatie in het Amstelpark biedt het een plek om nieuwe persoonlijke rituelen te ontwikkelen.

? Building as Being, ZOOOF (Zoo of the Future) i.s.m. Esmee Geerken
De *Shadow Floriade* presenteert niet alleen paviljoens voor mensen, maar ook voor dieren. Het collectief ZOOOF (Zoo of the Future) – dat onderzoek doet naar toekomstige samenlevingen van mens en dier – gaat samenwerken met de dierbewoners van het Amstelpark. De vleermuiselder en de loopbruggen voor de eekhoorns over de Europaboulevard vormen inspiratie voor nieuwe architectuur voor deze Amstelparkbewoners. In een serie workshops voor alle leeftijden, gaat het collectief semi-tijdelijke paviljoens voor de dieren van het Amstelpark laten 'groeien'. De restanten van de Floriade uit 1972 zijn hiervoor het startpunt.
ZOOOF is een wisselend samenwerkingsverband tussen ontwerpers, kunstenaars en wetenschappers. Voor de *Shadow Floriade* werken ze samen met kunstenaar/aardwetenschapper Esmee Geerken en het multispecies-expertise Wild-Amsterdam netwerk. Het interactieve bouwproces zal te volgen zijn via webcams, en je kan zelf meebouwen tijdens de workshops – blijf op de hoogte via Zone2Source en ZOOOF.

11 Universe, Robbert van der Horst
Het werk van Robbert van der Horst gaat altijd een interactie aan met het landschap, zowel fysiek, historisch als sociaal. Hij ziet zijn bouwwerken als ensceneringen: door het afleggen van een route, het los komen van de grond, het bieden van een nieuw perspectief en het zichtbaar maken van de horizon, ontstaat nieuwe ruimte voor ervaringen. *Universe* bij de vijver van het Amstelpark is een observatorium die voortdurend in beweging is: het platform roteert en de spiegelen bol reflecteert zodat we vanuit een hogere plek nieuwe perspectieven op de omgeving innemen.

6 PIT Portaal, Karin Bos
Tussen de bomen achter Glazen Huis richting rode brug Sinds voorjaar 2020 staat in het Amstelpark staat een zwart, stekelig object tussen de boom, ergens tussen het Glazen Huis en de Rode Brug. In *PIT Portaal* recycleert Van Dam isolatiemateriaal dat doorgaans verborgen zit achter muren, maar hier de vorm aanneemt van een zaad die ruimte creëert waar wij als mensen onderdeel van uitmaken.

10 Camera Obscura, Rick Abelen
Tussen het Glazen Huis en de vijver staat een kunstwerk dat je kunt betreden om het Amstelpark letterlijk op een andere manier waar te nemen. De camera obscura is een voorloper van de fotografie waarin er nog een direct verband met de omgeving bestaat. Daarom heeft deze installatie de vorm van een vouwcamera. Als je de *Camera Obscura* instapt, bevind je je in de binnenkant van een camera en zie je via een gaatje in de wand de wereld op de kop. Als je de *Camera Obscura* weer uitloopt, is het park nét even anders dan voordat je de installatie betrad.

8 Plantsoensociologie (2020), De Onkruidenier
Keramieken schalen met boompjes, in de Heemtuin De Onkruidenier heeft in 2019 onderzoek gedaan naar landschapstypologieën in de heemtuin van het Amstelpark. In een hooilandje ontdekte ze tal van stompige boompjes tussen het gras, kleingehouden door de maaimachine maar soms al tientallen jaren oud. Tijdens een ceremoniële parade op 22 november 2020 werden enkele uitgegraven

boompjes op keramieke schalen teruggeplaatst op hun oorspronkelijke locatie in de Heemtuin waar ze voortaan aan de zorgen van de kunstenaars overgeleverd zijn. De titel *Plantsoensociologie* refereert aan dit 'toevallige' natuur-cultuurlandschap, waar nog geen vocabulaire voor bestaat. Wat is de betekenis van dit onderdrukte bos, kunnen we nieuwe concepten bedenken voor dit toevallige ontstane natuur-cultuurlandschap en hoe inspireert dit om andere verhalen over de relatie mens en plant te vertellen?

2 Laid Back – Kevin van Braak i.s.m ontwerper Peter Hopman
Laid Back bestaat uit 50 veelkleurige zitelementen gemaakt van 100% gerecycled plastic. De vorm en functie verwijzen naar de jaren zeventig en de opzet van de Floriade. Terwijl je op de grond zit leun je tegen de platte kant. Het element kan ook als tafeltje worden gebruikt. *Laid Back* nodigt de bezoeker uit om al dan niet samen met anderen op de grond te zitten, en eten en verhalen met elkaar te delen.

7 Huiswandelingen – zoals zelfs Grietje tegen Hans zei: 'We zullen de weg wel vinden...', Mariken Overdijk
achterkant van het Glazen Huis, dagelijks te beluisteren Een audioregistratie van een wandeling op papier als performatief experiment uitgevoerd door Mariken Overdijk in het Amstelpark op 29 november 2020. De performance was onderdeel van de tentoonstelling *Mind Your Step*, over de kunst van het wandelen. Achter het Glazen Huis staan 2 stoelen opgesteld, waar je opnamen van een gesprek kunt horen die precies op deze plek plaatsvonden. Het zijn de flarden van een onopgemerkte mimografie, ontlokt aan enkele passanten, die Overdijk ter plekke op deze plek heeft uitgenodigd voor een wandeling op papier, waarin ze hun ochtendrituelen met haar delen.

BUITENPROJECTEN

1 Floriade Fluisteringen, (KCCM) Krijn Christiaansen en Catheline Montens
dagelijks te beluisteren op vier locaties
Floriade Fluisteringen bestaat uit vier hoorspelen over de geschiedenis van het Amstelpark verteld vanuit het perspectief van planten en geeft op een lichtvoetige een geschiedenis, een verhaal en een eigen beleving aan de planten van het park. Lees er meer over in het interview met de makers op pagina 5-6.
Scan de QR code op de luisterplaatsen in het park (zie kaart) en beluister de hoorspelen ter plekke met een smartphone.

5 Secret Garden, Justin Bennet
Secret Garden is een geluidswerk dat een virtuele laag van geluid oplegt aan het Amstelpark. De geluiden zijn opgenomen in het Amstelpark, maar het zijn geen geluiden die je normaal met je oren kunt horen: geluiden van de binnenkant van de bomen, de vibraties van planten in de wind, ultrasoonische geluiden van insecten en vogels, lage trillingen die de wortels van bomen laten trillen, de resonanties van pijpleidingen, riet, stengels, planten potten en glas. Met een smartphone en koptelefoon is *Secret Garden* te volgen terwijl je door het Amstelpark wandelt na het downloaden van de QR code die op een poster voor het Glazen Huis te vinden is.

3 Audio Dérives, audiotour door Esther Hovers
Startpunt: Zone2Source, Het Glazen Huis
Deze audiowandeling, die het publiek in performer verandert, brengt de luisteraar van de groene omgeving van het Amstelpark naar het bebouwd centrum van de Amsterdamse Zuidas. Al wandelend reflecteert de luisteraar op de directe omgeving en architectuur van de buurt. Deze audio wandeling kan met je eigen smartphone en koptelefoon gelopen worden. Download de QR code op een poster buiten het Glazen Huis dat het begin punt van de wandeling vormt.

EXPEDITIES & PERFORMANCES

A Op zoek naar de afwezige paling – De Ambassade van de Noordzee op stap met Thijs de Zeeuw

Landschapsarchitect Thijs de Zeeuw werkt samen met de Ambassade van de Noordzee (een collectief van ontwerpers, kunstenaars, wetenschappers en juristen die de Noordzee erkennen als volwaardige politieke speler) aan *Stem voor de Paling*, waarin ze meer inzichten verkrijgen in de belevingswereld van dit ernstig bedreigde dier. Als Architect in Residency (AiR) bij Arcam bevestigd Thijs het onderwaterleven van het Oosterdok op haar wensen voor een toekomstig palingpark, een ontmoetingsplek voor meersoortig samenleven. De paling zwemt van het brakke Noordzeekanaal door de Amstel naar het zoete water in het binnenland. Op zijn tocht langs het Amstelpark, Amsterdam Zuid en Buitenveldert komen zij veel obstakels tegen. Dit gedeelte van de stad is door dichte sluisen en andere waterwerken niet toegankelijk voor de paling. In een excursie neemt landschapsarchitect Thijs de Zeeuw je mee in zijn onderzoek naar een paling-inclusief Amsterdam. De paling is per slot van rekening ook een Amsterdamer. Check voor tijden onze website.

Overdag is *The Sacred Life of Plants* een installatie met soundscapes, in de avond een rituele performance. *The Sacred Life of Plants* gaat in première op Karavaan Festival en is vervolgens te zien op Oerol Festival en in juli bij Zone2Source in het Amstelpark. De locatie wordt nog bekend gemaakt.

A Field Academy Amstelpark – een myriade aan verborgen zones Zaterdag 24 en zondag 25 september 2022
De Field Academy, georganiseerd door kunstenaar Cocky Eek op het Almeerderstrand bij Strandlab Almere strijkt in september neer in het Amstelpark voor een 2-daags programma waarin een myriade aan verborgen zones van geur, geluid en beweging te ervaren zijn. De Field Academy nodigt iedereen uit die zich wil laten onderdompelen in een divers programma van zintuiglijke verkenningen in, met en door het hele Amstelpark. Onder leiding van creatieve makers en lokale experts wordt het park vanuit geheel nieuwe perspectieven bekeken. Je kunt deelnemen aan een divers aanbod van outdoor-workshops en inspirerende veldwandelingen. Met Rachel Schuit, Mischa Lind, Robbi Meertens, Kenzo Kusuda, Anna Bierler en Theun Karelse. Check onze website voor programma details.

TBA Kunst-natuur wandelingen met Linda Molenaar
diverse data, boek ticket via Local Nature Guide
Linda Molenaar, Hommelkoningin van de Floriade in Almere, kunstenaar en gediplomeerd natuurgids, geeft deze zomer tijdens de *Shadow Floriade* kunst-natuur wandelingen in het Amstelpark. Met haar kunstwerken wil ze mensen op een andere manier naar natuur leren kijken. Aan de hand van de verhalen die schuilgaan achter haar kunstwerken, die vooral door vogels en andere dieren geïnspireerd zijn, en vanuit haar kennis als natuurgids, ontwikkelt ze een bijzondere natuurwandeling door het Amstelpark. Deze vinden plaats op donderdag 2 juni, zondag 19 juni, zondag 2 juli, zondag 14 juli, steeds om 10:00 uur. Tickets en reserveren via Local Nature Guide <https://localnatureguide.com/nl/gids/119/linda-molenaar>

VRIENDEN VAN HET AMSTELPARK

Van de voorzitter

Beste lezer,

Dit jaar vieren wij het 50 jarig bestaan van het Amstelpark. In die periode heeft het park zich ontwikkeld van een jong tentoonstellingspark tot een volwassen stadspark. Met behoud van vele herinneringen aan die beginperiode, maar ook met nieuwe elementen.

De afgelopen jaren hebben wij als bestuur van de Vrienden van het Amstelpark veel mensen gesproken. Omwonenden die uitkeken over de vlakte waar het park nog moest komen, en gebruikers van het eerste uur. Mensen die naar de Floriade kwamen en de stoeltjeslift van het Beatrixpark bij de Rai naar hier hebben genomen. Dat was de tijd dat je vanaf de Europaboulevard nog door het park heen kon kijken naar de Amstel.

Ook spraken wij mensen die hun kinderen hier samen met de bomen volwassen hebben zien worden. En mensen die hier van het begin af aan gewerkt hebben, of een onderneming zijn begonnen in het park. Dat is bijzonder, al die verschillende invalshoeken bij elkaar. Het park heeft trek publiek, dagelijks, wekelijks maar ook af en toe, zowel lokaal, regionaal als van verre. Voor de een is het zijn voortuin, voor de ander een dagje uit.

Met iedereen vieren wij dit seizoen het 50 jarig bestaan.

Dit op 15 Mei, op 4 September en in de periode daartussen. In deze Floriadekrant vindt u een overzicht. Er gebeurt veel in het park, het gonst - uiteraard met behoud van de rust - dit jaar van de activiteiten.

Dus geniet van de herinneringen, de klanken en de kleuren, en vooral van het park zelf.

Florian Eckardt, voorzitter Vrienden van het Amstelpark
www.amstelparkvrienden.nl

Familiepark

Korte verhalen van de Amstelpark

Writer in Residence Diana Braat

Op m'n vijfde moest je nog ver lopen naar de Rododendrontuin, vanaf de ingang. Over lange wandelpaden vol mensen. In het park was het altijd mooi weer. Altijd druk.

Limonadegeuren tussen de rozen en andere bloemen. Veel roze-rood, oranje en gezoem. Dikke bijen, die als je niks doet bij de bloemen blijven. Tegels en trapjes tussen donker dicht groen. Waterijs. En dan een hele tijd teruglopen naar de speeltuin. We hebben een kleed mee. En liga's voor straks. Mijn zusjes slapen in de kinderwagen.

Bij de glijbaan staat een rij. Je mag niet voordringen. De glijbaan is misschien wel de langste van de wereld en heet tegen je blote benen. Van de ribbels gaan je kleren stuk; je T-shirt en je sokken, als je extra hard wil gaan. Er zijn nog meer speeltoestellen, maar die heb ik ook waar ik woon, in de grote speeltuin bij de tramremise. Dus vanaf beneden ren ik de trap weer op en sluit ik nog een keer aan in de rij.

Opa en oma, grootvader en grootmoeder. De tantes, de ooms, met iedereen zijn we hier geweest. Tussendoor gaan we met vriendinnetjes van school en met hun moeders, als de vaders aan het werk zijn. En met de burens of vrienden, als de vaders vrij zijn.

Op het eind mag ik altijd het doolhof in, ook al is het weer te laat geworden en moeten we nodig eten. Ik ga snel, het poortje onderdoor, naar het dwaalpad in de diepte. Met m'n vingertoppen roetsj ik langs de stekelige heg. Rechts, links, links. Hier zitten spinnen zo groot als stuivers, in de schaduw tussen de takjes. Mama staat te wachten op de witte brug en kijkt naar mijn geroen in het doolhof. Ze let op dat ik niet voorgoed verdwijnen.

Onze bovenbuurvrouw zit soms op het bankje bij de uitgang. Ze is oud en in haar eentje, omdat ze na de oorlog alleen is overgebleven. Ik roep naar haar: "Ik mocht in het doolhof." Mijn moeder sist sssst! Maar ik weet al wat de bovenbuurvrouw ervan vindt. Ze moppert: "Het is de doolhof." En nu hup naar huis. Morgen weer een dag.

AUDIO TOUR

De wortels van het Amstelpark – de Floriade 1972

Wat het Amstelpark zo bijzonder maakt, is hoe het park ooit is begonnen. Bij het plannen maken voor de Floriade in 1972 werd steeds in gedachten gehouden dat er na afloop een mooi park moest overblijven. En dat is zeker gelukt. De Japanse tuin of de rododendronvallei zouden er niet zijn zonder deze grootse tuinbouwtentoonstelling. Nu is er een park waar van rust genoten kan worden, maar aan de brede wandelpaden is te zien dat er ooit veel, heel veel, mensen hebben rondgelopen.

Door het hele park verspreid zijn mooie hoekjes en opvallende objecten te vinden. Ineens staat daar een rij marmeren zuilen, een priel of een bijzonder gebouwtje. Dit zijn allemaal erfenissen uit 1972. Niet alles is bewaard gebleven, het reuzenrad en de kabelbaan zijn verdwenen en een deel van het Floriadeterrein ligt nu onder de A10. Sommige oude onderdelen van de Floriade zijn nu half begraven, van andere weet niemand meer wat ooit de functie was.

Maar het treintje rijdt nog steeds en de bijzondere bomen en planten maken het Amstelpark zo heel speciaal.

Nu het park 50 jaar bestaat zijn de Vrienden van het Amstelpark in oude kanten gedoken, om zoveel mogelijk weetjes weer op te halen. In het half jaar dat de Floriade geopend was, is er ontzettend veel gebeurd. Wat een verhalen hebben wij gevonden! Wist u dat er een Finse sauna stond, dat kaaimannen eieren legden en dat er apen, kamelen en rendieren rondliepen?

Bastiaan de Zwitser en Jantine van den Bosch brengen deze verhalen weer tot leven en vertellen over de geschiedenis van een aantal speciale plekken en tuinen in het park.

Wilt u weten welke dieren er ontsnapten, wat Juliana met het treintje te maken heeft en waarom er op een dag een namaak burgemeester rondliep? Ga dan met hen mee terug in de tijd en bekijk het park eens door andere ogen.

Vanaf 15 mei is de audio tour te vinden op [izi TRAVEL https://izi.travel](https://izi.travel) Download de app op je telefoon of scan deze QR code

HEEMTUIN

Heemtuin werkoctenden - Ecologisch tuinieren en inheemse flora door Zia Resink

De heemtuin in het Amstelpark is een uniek stukje natuur in de stad, dat is ontstaan uit de tentoonstelling 'Bedreigde Flora' tijdens de Floriade in 1972. Wat veel mensen niet weten is dat de tuin bestaat uit allemaal kleine stukjes Nederland, met elk een eigen grondsoort, van Groningse klei in het noorden tot Limburgse löss in het zuiden. Dit geeft een enorme variëteit aan, vaak zeldzame, planten en bloemen op een klein stukje grond bij elkaar.

Dit alles wordt met veel liefde ecologisch onderhouden, daarover is in deze krant te lezen in het interview met ecoloog Luis. Dit betekent dat vrijwel al het werk met de hand wordt uitgevoerd, om alle kwetsbare planten en de dierlijke bewoners van de tuin zo min mogelijk te verstoren. Wat in 1972 alleen nog een strakke tentoonstelling van inheemse planten was, is door deze zorgvuldige aandacht uitgegroeid tot een prachtige natuurlijke tuin, waar plant en dier zoveel mogelijk hun eigen gang mogen gaan.

Het onderhoud van de heemtuin is te veel werk geworden voor de, door bezuinigingen, steeds kleiner wordende ploeg tuinmannen van het park. Dus hebben de Vrienden van het Amstelpark dit

jubileumjaar aangegrepen om een Heemtuin Werkgroep op te richten, van vrijwilligers die de tuinmannen ondersteunen bij het onderhoud.

Ondertussen heeft de eerste werkoctend al plaatsgevonden en dat was een groot succes. Een heel diverse internationale groep vrijwilligers, jong en oud, man en vrouw, had zich aangemeld. Onder de enthousiaste leiding van Luis, werd er met veel plezier hard gewerkt. Er was voor iedereen een passende klus. Van stormschade opruimen, tot wieden. En in 1 ochtend is de hele beek weer vrijgemaakt van bladeren en takken, zodat de kikkers die straks geboren worden, weer fijn de ruimte hebben. Vele handen maken inderdaad licht werk.

We werken in principe 1 keer per maand op donderdagochtend van 10 - 12uur. Maar er zijn nu al enthousiastelingen die langer en vaker komen helpen.

Wil jij leren over inheemse flora en fauna of ecologisch tuinieren en heb je tijd? Lijkt het je leuk om af en toe gezellig wat te komen tuinieren? Aarzel dan niet om je per email aan te melden bij Zia Resink via ziasresink@gmail.com

Programma Amstelpark 50 jaar

OPENING CEREMONIE 15 mei

Met een korte ceremonie bieden de Vrienden van het Amstelpark een jubileumboom aan. Hierbij zullen een aantal speciale gasten aanwezig zijn, die een rol hebben gespeeld bij het tot stand komen en in stand houden van het park.

DICHTBIJ IN HET PARK 15 mei

Dichtbij in het Park is terug!
Op 15 mei zijn we terug in het park. Na bijna twee jaar afwezigheid ivm de corona maatregelen, mogen we weer terug naar ons oude, vertrouwde Stadshout Paviljoen. In het voorprogramma presenteren we: **SHU'AL**
Shu'al is een aanstekelijke klezmer band uit Amsterdam, die alle grote klezmer klassiekers van de vorige eeuw speelt, maar ook liederen uit de Jordaan en andere genres. Klezmer kan groots, wild en feestelijk zijn, maar ook klein, liefelijk en melancholisch. Het is muziek vol contrasten, die geen moment verveelt. De vaste bezetting bestaat uit trompet, piano, accordeon, percussie en zang.

En last but not least: **AMSTEL BIG BAND**. Met Funk, Reggae en Latin Jazz presenteert deze 18-koppige big band en zangeres Sietske Roscam Abbink een uitbundig en afwisselend repertoire. De band staat sinds 2007 onder leiding van arrangeur Sven Schuster, die ook de meeste van de stukken componeerde. Daarmee heeft de band goud in handen, want zijn composities zijn complex maar klinken tegelijk fris en swingend. Komt allen!

We verheugen ons op een vrolijke, swingende dag in het park. Bezoek onze website voor meer informatie: dichtbijin-hetpark.nl

KOM VOGELS SPOTTEN IN HET AMSTELPARK 15 mei

Er ligt een verrekijker voor je klaar! Voor kinderen tussen 6-12 jaar.

Nederland zijn er alleen al meer dan driehonderd vogelsoorten. Dat zijn er dus echt een heleboel! Ook in het Amstelpark wemelt het van de vogels maar ze zijn niet altijd even makkelijk te zien en spotten! Altijd al willen weten hoe je al die vogels uit elkaar houdt? Met onze verrekijkers in de aanslag gaan we op 15 mei tussen 14h00- 16h00 naar vogels speuren en ze herkennen aan kleur en geluid!

Ook kijken we of de oeiavaars alweer terug zijn gekeerd naar hun nest en welke zangvogels hun deuntje laten horen! Wanneer je even stil bent hoor je ze overall zingen en kwetteren. Kan jij raden wie daar zingt? Sommige vogels vallen flink op, het kan niet bont genoeg! Weet jij waarom? Ook gaan we op zoek naar watervogels en speuren we naar de verschillen! Kun je aan hun snavels zien wat zij het liefst eten? Kortom, een middag vol met vogelweeties!

Ga jij met ons mee?

Je kunt aansluiten om 14h00 of om 15h00 bij het Glazen Huis. We maken dan 2 groepen van 6-8 personen die met een gids op pad gaan.

Deze activiteit wordt verzorgd door de werkgroep kinderactiviteiten van het IVN Amsterdam.

Werkgroep Kinderactiviteiten

IVN Amsterdam wil zoveel mogelijk kinderen van 6-12 jaar de natuur in Amsterdam van dichtbij laten beleven én organiseert daarom een paar keer per jaar natuurgerichte kinderactiviteiten! Houd onze website in de gaten voor meer kinderactiviteiten!

RONDLEIDINGEN HEEMTUIN 15 mei

De heemtuin is een van de meest bijzondere tuinen in het park. Zodra je een van de smalle paadjes oploopt, waan je je ergens ver buiten de stad. Over deze tuin is eendeloos veel te vertellen. Niemand kan dat beter dan tuinman Luis, die al ca 20 jaar betrokken is bij het ecologisch onderhoud hiervan. Loop met hem mee en leer over bijzondere planten en de dieren die in de tuin leven. En hoe dit alles met elkaar een eigen ecosysteem heeft gevormd, dat met zorgvuldig beheer in stand wordt gehouden.

BOMENWANDELINGEN 15 mei

Om een indruk te krijgen van de verscheidenheid aan bomen in het Amstelpark is het mogelijk mee te lopen tijdens een wandeling van circa 45 minuten. Een natuurgids zal een korte toelichting geven.

Naast bomen als eik, kastanje, beuk nemen wij ook een kijkje bij de moeras- en watercipres, de Japanse notenboom en de Douglasspar.

NATUURWANDELINGEN AMSTELPARK woensdagochtenden

Het Amstelpark kent een ruim sortiment aan planten en bomen. Ook dieren weten er hun weg te vinden. Hoe bloeit de zakdoekenboom of zien wij in april het oranjetipje (vlinder)? Kunnen wij genieten van bloeiende rododendrons? Van de dieren van de kinderboerderij of een eekhoorn zien?

De Vrienden van het Amstelpark start met IVN Amsterdam met een groep die regelmatig in en rond het Amstelpark gaat wandelen. Het is een gratis wandeling van een uur, vooral bedoeld om in beweging te komen. Tijdens de wandeling wordt af en toe iets over de natuur verteld. Een ontmoeting met de natuur en je medewandelaars.

Na afloop is er de mogelijkheid om samen een kopje koffie/thee te drinken.

Start: 10.30 uur bij de hoofdingang Amstelpark. De wandelingen zijn gratis en aanmelden is niet nodig, maar wordt wel op prijs gesteld. Voor meer informatie: amstelparkvrienden@gmail.com.

LIPSLIPS LEESPIN 15 mei en zondagochtenden

Leesspin houdt van lezen en voorlezen. Leesspin vertelt haar verhalen zoals een spin haar web weeft; waarbij de functie van de dingen en dwars door betekenislagen heen. Een spin leeft niet op de grond maar ook niet in de lucht. Ergens halverwege spint het haar web met ragfijn spinnel, sterker dan staaldraad.

Iedere laatste zondag van de maand om 11:00 uur weeft zij haar verhalen voor kinderen van 3 t/m 7 jaar op het ontmoetingseiland in het Gijsbrecht van Aemstel park.

Op 15 mei geeft zij een bijzondere voorstelling over dieren die tijdens de Floriade in het park woonden. In het Rosarium van het Amstelpark.

AMSTELLANDDAG kinderspeurtocht 12 juni

Tijdens de Amstellanddag kan genoten worden van het fraaie cultuur-historische landschap waarin boerderijen, natuur, kunst en recreatie hun plek hebben. Het programma is altijd zeer gevarieerd en leuk voor jong tot oud. De Vrienden van het Amstelpark hebben speciaal voor deze dag een kinderspeurtocht door het park gemaakt. Deze is gratis op te halen bij ons kraampje op de Pure Markt die 12 juni oon het Amstelpark plaatsvindt. Hier geven wij ook informatie over wat er allemaal in het park gebeurd en over de audiotour 'De wortels van het Amstelpark- Floriade 1972'.

Kijk voor het volledige programma, locaties, aanmeldinformatie en verzamelpunten op: www.50jaaramstelpark.nl

YOGA IN THE FLOW zondagochtenden Beatrixpark

Jantien is naast een Dirt Buster in het Beatrixpark, een buurtbewoner die ook yoga instructrice is. Je kunt op een paar zondagochtenden met haar meedoen in het Beatrixpark! Niets gezonder dan bewegen in de buitenlucht.

Yoga: Dat je in de knoop zit en toch gelukkig bent – Loesje.

PARKFEEST 4 september

Het Zomerfeest Amstelpark is er voor alle Amsterdammers, die zich graag laten meenemen in de zomerse schoonheid van het Amstelpark. Het parkfeest biedt een podium aan liefhebbers en professionele kunstenaars, natuurinitiatieven en ambachtslieden die actief verbonden zijn aan het park of omliggende wijken. Je kan komen schaken of houtbewerken. Er zijn muzikale optredens, creatieve en groene workshops, demo's, natuurwandelingen en beeldende kunst. De toegang is vrij.

Het kleinschalige parkfeest is een initiatief van en voor de buurt. De optredens, demonstraties en exposities zijn verdeeld over verschillende plekken in het park, tussen de Orangerie, het Glazen Huis, het Stadshout Paviljoen en het Belgische Paviljoen.

Je wordt verleid al wandelend door het park, van meerdere kunst-, cultuur- en natuurvormen te genieten. Ook de reguliere parkbezoeker kan zich laten verrassen door verborgen parels van en in het Amstelpark. Het programma bestaat uit blokjes van een uur of een half uur, waardoor je kan proeven van verschillende culturele, groene, maatschappelijke en sportieve initiatieven uit de buurt.

Dit wordt georganiseerd door en voor bewoners en ondernemers in en om het park. Wil je een leuke culturele of groene activiteit laten zien, laat het ons weten! Een workshop, presentatie of andere activiteit?

Wil je als vrijwilliger meehelpen het Zomerfeest tot een groot succes te maken?

Stuur dan een bericht naar: zomerfeest@amstelparkvrienden.nl

IVN en het Amstelpark

Door Ineke Deckers

Sinds jaar en dag is IVN, Instituut voor Natuureducatie, verbonden met het Amstelpark. De huisvesting was daar, met tentoonstellingen, cursussen, lezingen, open huis en kinderactiviteiten.

Het begon met de betrokkenheid bij de Floriade 1972. Na de Floriade lukte het om het als tijdelijk bedoelde IVN-paviljoen in het Amstelpark te behouden als permanente huisvesting. In 2004 trok het IVN in het 'Giropaviljoen', de locatie waar nu de Meditatietuin zit. In 2010 verhuisde IVN van het Giropaviljoen naar de 'Rietschuur' bij de Kinderboerderij. Ouders vinden het leuk dat hun kinderen naast het omgaan met dieren, al vroeg kunnen deelnemen aan de natuuractiviteiten van IVN. IVN maakt de natuur aanschouwelijk. Sinds 2018 is het Amstelpark niet langer de thuisbasis van het IVN Amsterdam. Wel blijft het Amstelpark een park waarmee veel IVN'ers een sterke band hebben. Enkele citaten:

'Het is de combinatie van Nederlandse natuur met exotische plantenpracht waardoor het Amstelpark zo fantastisch is'. Of: 'Het allerfijnste van het Amstelpark is dat je er niet mag fietsen, want dat is ideaal voor de kinderactiviteiten. Kinderen kunnen volledig opgaan in hun spel en in het ontdekken, zonder dat ze op het verkeer hoeven te letten'.

Na de Floriade zijn veel originele inzendingen behouden. Vandaar dat er een grote verscheidenheid aan zowel inheemse als geïmporteerde bloemen, planten en bomen aanwezig is. Bovendien maakt het park onderdeel uit van de ecologische corridor. Allemaal elementen die het voor IVN Amsterdam aantrekkelijk maken er nog actief te zijn onder meer met excursies en kinderactiviteiten.

Programma Amstelpark 50 jaar

Dit jaar, 2022, is het 50 jaar geleden dat de Floriade in Amsterdam werd gehouden. We hebben daar niet alleen het mooie Amstelpark aan over gehouden, maar ook de Artsenijhof in het Beatrixpark. Om dit te vieren hebben wij een heel seizoen aan activiteiten georganiseerd. Kom eens kijken wat voor moois er in de parken en in de wijk gebeurt en doe mee!

Wie zijn wij?

Vrienden van het Amstelpark, Zone2Source, Dichtbij in het Park, De Meditatietuin, vrijwilligers van de Artsenijhof, The Warp, Vrienden van het Beatrixpark, Natuur en Milieuteam Zuid, Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid (IVN), buurtbewoners en ondernemers in de parken.

Kijk voor het volledige programma, locaties, aanmeldinformatie en verzamelpunten op: www.50jaaramstelpark.nl

Colofon

De *Shadow Floriade* / 50 jaar Amstelpark krant is een uitgave van Zone2Source, podium voor kunst, natuur en technologie in samenwerking met de Vrienden van het Amstelpark.

Met dank aan: Zia Resink, Nicole Nuijens, Manja van der Storm, Ineke Deckers, Diana Braat, Krijn Christiaansen, Cathelijne Montens, Het Nationaal Archief, Het Noord-Hollands Archief, de medewerkers van het Amstelpark, alle geïnterviewden en team Zone2Source: Alice Smits, Cherele Karsseboom, Emma Hogendorp, Michel Langendijk, Karoline Swiezynski

De uitgave en verspreiding van deze krant wordt mogelijk gemaakt door: Stadsdeel Zuid

Het programma van de Vrienden van het Amstelpark wordt mogelijk gemaakt door: Vrienden van het Amstelpark, Buurtfonds, Fonds voor Zuid, Gemeente Amsterdam

fonds voor zuid

De *Shadow Floriade* georganiseerd door Zone2Source wordt mede mogelijk gemaakt door: Prins Bernhard Cultuurfonds, Mondriaanfonds, AFK en Stimuleringsfonds

APRIL	ACTIVITEIT	TIJD	LOCATIE
20 april	Wandeling met de Vrienden van het Amstelpark o.l.v. IVN-natuurgeds	10:30–11:30	Hoofdingang Amstelpark
21 april	Werkochtend Heemtuin : ecologisch tuinieren en inheemse flora	10:00–12:00	Heemtuin, Amstelpark
22 april	Opening <i>Shadow Floriade</i>	16:00–19:00	Zone2Source het Glazen Huis, Amstelpark
	Tentoonstelling <i>Perfect Nature: Amstelpark Test Park</i>	16:00–19:00	Zone2Source het Glazen Huis, Amstelpark
	3 nieuwe buitenwerken: <i>Camera Obscura, Universe</i> en <i>Contemplatorium</i>	doorlopend	Bij de vijver en in de laan ten zuiden van Monument Rozenoord
	Eerste veldwerkdag in de <i>SchaduwTuin</i> met de Onkruidenier	16:00–19:00 uur	Zone2Source Belgische Tuin, Amstelpark
MEI	ACTIVITEIT	TIJD	LOCATIE
Hele maand	Tentoonstelling <i>Perfect Nature: Amstelpark: Test Park</i>	vrij-zo 13:00–17:00	Zone2Source het Glazen Huis, Amstelpark, buitenwerken dagelijks hele dag
4 mei	Wandeling met de Vrienden van het Amstelpark o.l.v. IVN-natuurgeds	10:30–11:30	Hoofdingang Amstelpark
7 mei	The WARP, strijkkwartet concert	aanvang 18:30	Kruidtuin Beatrixpark
	The WARP multi-media performance	aanvang 20:00	Vijver achter het Beatrixpark
8 mei	Maandelijkse rondleiding <i>Perfect Nature</i> + buitenkunst	13:00–14:00	Zone2Source het Glazen Huis, Amstelpark
14 mei	Lancing School for <i>MultiSpecies Knowledges</i>	11:00–17:00	Zone2Source Park Studio (Orangerie), Amstelpark
	Filmprogramma <i>Animist Apparatus</i>	20:30–23:00	Zone2Source Park Studio (Orangerie), Amstelpark
15 mei	Viering Jubileum Amstelpark 50 jaar		
	Openingsceremonie	11:00–12:00	Grasveld bij de Amsteltrein Amstelpark
	Lancing audiotour 'De wortels van het Amstelpark-Floriade 1972'		online, zie link op p. 21
	Muziek Dichtbij in het Park	13:30–17:00	Stadshout Paviljoen Amstelpark
	Verhalen voor kinderen Lipslips Leesspin	13:00–16:00	Rosarium Amstelpark
	Kinderexcursie Vogels Spotten	14:00–16:00	Start Zone2Source het Glazen Huis, Amstelpark
	Rondleidingen in de Heemtuin	13:00–16:00	Heemtuin, Amstelpark
	Bomenwandelingen door het Amstelpark	13:30–16:00	Amstelpark
	Rondleiding Elmo Vermijs en Van Eesteren Museum over bomen	15:00–16:30	Zone2Source Orangerie, Amstelpark
	Workshop <i>Perfect Nature: Amstelpark Test Park</i>	15:00–17:00	Zone2Source het Glazen Huis, Amstelpark
15 mei	Dirt Busters: opschoonactie	14:00–15:00	Beatrixpark
18 mei	Wandeling met de Vrienden van het Amstelpark o.l.v. IVN-natuurgeds	10:30–11:30	Hoofdingang Amstelpark
22 mei	Yoga in the Flow met Jantien	09:00–10:00	Beatrixpark
	Avondconcert Conservatoriumstudenten	19:30–21:00	Beatrixpark
26 mei	Werkochtend Heemtuin: ecologisch tuinieren en inheemse flora	10:00–12:00	Heemtuin Amstelpark
29 mei	Kindervoorstelling: LipsLips Leesspin speelt Buiten	11:00–12:00	Ontmoetingseiland Gijsbrecht van Aemstelpark
	Open middag Artsenijhof	12:00–16:00	Artsenijhof Beatrixpark
JUNI	ACTIVITEIT	TIJD	LOCATIE
Doorlopend t/m 19 juni	Tentoonstelling <i>Perfect Nature: Amstelpark Test Park</i>	vrij-zon 13:00–17:00	Zone2Source het Glazen Huis, buitenwerken Amstelpark
doorlopend	Buitenkunst in het Amstelpark	dagelijks 8:00–20:00	Op diverse locaties in het park, zie kaart in deze krant
	Wandeling met de Vrienden van het Amstelpark o.l.v. IVN-natuurgeds	10:30–11:30	Hoofdingang Amstelpark
2 juni	Kunst-natuur excursie met Linda Molenaar i.s.m Zone2Source	10:00–11:30	Hoofdingang Amstelpark, tickets via website zone2source.net
5 juni	Muziek Dichtbij in het Park	12:30	Stadshout Paviljoen Amstelpark
	Kruidenwandeling Artsenijhof door IVN Amsterdam	14:00–15:30	Artsenijhof, Beatrixpark
9 en 10 juni	<i>Ecological Futurism</i> symposium	www.zone2source.net	Zone2Source, het Glazen Huis, Amstelpark
11 juni	The WARP concert	15:00	Beatrixpark
12 juni	Amstellanddag/Pure Markt	11:00–18:00	Amstelpark
	Maandelijkse rondleiding Zone2Source	13:00	Zone2Source het Glazen Huis, Amstelpark
15 juni	Wandeling met de Vrienden van het Amstelpark o.l.v. IVN-natuurgeds	10:30–11:30	Hoofdingang Amstelpark
19 juni	Kunst-natuur excursie met Linda Molenaar i.s.m Zone2Source	10:00–11:30	Hoofdingang Amstelpark, tickets via website zone2source.net
	Dirt Busters: opschoonactie	14:00–15:00	Beatrixpark
	Finissage <i>Perfect Nature: Amstelpark Test Park</i>	13:00–17:00	Laatste dag van de tentoonstelling <i>Perfect Nature</i>
	Kunst-natuur excursie met Linda Molenaar i.s.m Zone2Source	10:00–11:30	Hoofdingang Amstelpark, tickets via website zone2source.net
23 juni	Werkochtend heemtuin: ecologisch tuinieren en inheemse flora	10:00–12:00	Heemtuin Amstelpark
26 juni	Kindervoorstelling: LipsLips Leesspin speelt Buiten	11:00–12:00	Ontmoetingseiland Gijsbrecht van Aemstelpark
29 juni	Wandeling met de Vrienden van het Amstelpark o.l.v. IVN-natuurgeds	10:30–11:30	Hoofdingang Amstelpark
JULI	ACTIVITEIT	TIJD	LOCATIE
2 juli	Kunst-natuur excursie met Linda Molenaar i.s.m Zone2Source	10:00–11:30	Hoofdingang Amstelpark, tickets via website zone2source.net
t/m 9 juli	<i>The Sacred Life of Plants</i> , theatervoorstelling Project Wildeman	projectwildeman.nl	Amstelpark, locatie wordt later bekendgemaakt
3 juli	Kunst-natuur excursie met Linda Molenaar i.s.m Zone2Source	10:00–11:30	Hoofdingang Amstelpark
	Muziek Dichtbij in het Park	12:30	Stadshout Paviljoen Amstelpark
	Kruidenwandeling Artsenijhof door IVN Amsterdam	14:00–15:30	Artsenijhof, Beatrixpark
	Afsluitende dag <i>School of Multipecies Knowleges</i> , workshops + expedities	11:00–17:00	Zone2Source Park Studio en Orangerie, Amstelpark
9 juli	Tekenen met Kinderen	14:00–16:00	Beatrixpark
10 juli	Yoga in the Flow met Jantien	9:00–10:00	Beatrixpark
	Tekenen met Volwassenen	14:00–16:00	Beatrixpark
	Opening groepstentoonstelling <i>Our Living Soil</i>	15:00–17:00	Zone2Source het Glazen Huis en Orangerie, Amstelpark
13 juli	Wandeling met de Vrienden van het Amstelpark o.l.v. IVN-natuurgeds	10:30–11:30	Hoofdingang Amstelpark
14 juli	Kunst-natuur excursie met Linda Molenaar i.s.m Zone2Source	10:00–11:30	Hoofdingang Amstelpark
27 juli	Wandeling met de Vrienden van het Amstelpark o.l.v. IVN-natuurgeds	10:30–11:30	Hoofdingang Amstelpark
28 juli	Werkochtend Heemtuin: ecologisch tuinieren en inheemse flora	10:00–12:00	Heemtuin Amstelpark
31 juli	Kindervoorstelling: LipsLips Leesspin speelt Buiten	11:00–12:00	Ontmoetingseiland Gijsbrecht van Aemstelpark
AUGUSTUS	ACTIVITEIT	TIJD	LOCATIE
Gehele maand	Tentoonstelling <i>Our Living Soil</i>	vrij-zon 13:00–17:00	Zone2Source het Glazen Huis en Orangerie
dagelijks	Buiten kunstwerken	08:00–20:00	Zone2Source, diverse locaties in het park, zie de kaart in deze krant
7 augustus	Muziek Dichtbij in het Park	12:30	Stadshout Paviljoen Amstelpark
	Kruidenwandeling Artsenijhof door IVN Amsterdam	14:00–15:30	Artsenijhof, Beatrixpark
10 augustus	Wandeling met de Vrienden van het Amstelpark o.l.v. IVN-natuurgeds	10:30–11:30	Hoofdingang Amstelpark
24 augustus	Wandeling met de Vrienden van het Amstelpark o.l.v. IVN-natuurgeds	10:30–11:30	Hoofdingang Amstelpark
25 augustus	Werkochtend heemtuin: ecologisch tuinieren en inheemse flora	10:00–12:00	Heemtuin Amstelpark
26 aug–5 sept	The WARP geluidsinstallatie	dagelijks 12:00–21:00	Kunstkapel en Beatrixpark
28 augustus	Kindervoorstelling: LipsLips Leesspin speelt Buiten	11:00–12:00	Ontmoetingseiland Gijsbrecht van Aemstelpark
SEP–OKT	ACTIVITEIT	TIJD	LOCATIE
4 september	Kruidenwandeling Artsenijhof door IVN Amsterdam	14:00–15:30	Artsenijhof, Beatrixpark
	Parkfeest Amstelpark 50 jaar, diverse activiteiten georganiseerd door Vrienden van het Amstelpark	11:00–17:00	Amstelpark
	Opening tentoonstelling <i>Amstelpark: De Bomen vertellen hun verhaal</i>	13:00–17:00	Zone2Source Orangerie, Amstelpark
	<i>Our Living Soil</i> workshops	13:00–17:00	Zone2Source het Glazen Huis Orangerie en buiten in het park
24–25 september	Field Academy – Amstelpark	www.zone2source.net	Zone2Source het Glazen Huis en gehele Amstelpark
29 september t/m 16 oktober	<i>Curved Water</i> , Tomoko Sauvage, Sonic Acts	www.sonicacts.com	Zone2Source het Glazen Huis, Amstelpark
30 september t/m 2 oktober	The Warp: <i>Eureka</i> multimedia performance evenement (www.thewarp.org)	19:00–23:00	Beatrixpark, startpunt de Kiosk
15–16 oktober	The Warp: Multi-media performances	Start 20:00	Beatrixpark (grote grasveld)
16 oktober	Finissage <i>Amstelpark, Wat de Bomen Ons Vertellen</i>	www.zone2source.net	Zone2Source Orangerie, Amstelpark